

„Az általános iskolákban nem létezik szakmai oktatás, az egykori műhelygyakorlatok megszűntek, ma a diákok számítógépes tudásukat fejlesztik, holott a gyakorlati tudásra is szükség van, az nem évül el. A falun élő gyerekeknek adott a lehetőség, hogy valamit megjavítsanak, összeszereljenek, a ház és a gazdaság körül mindig van javítanivaló. Ellenben a városi gyerekeknek ez kevésbé adatik meg, nincs is alkalmuk kipróbálni magukat.”

TARTALOM

1. láthatár

A változtatások rendkívül fontos velejárója a továbbképzés –
Bíró István írása

6. láthatár

Nagyenyed: odalett a több száz éves múzeum, sokadszor is újrakezdik –
Kerekes Edit írása

10. tanterem

A magyar nyelv és irodalom tanításának helyzete Kolozs megyében –
Péter Mónika Mária

18. tanterem

Famegmunkálási tanműhely: a műszaki oktatás szükségességéről –
Moldován Zenkő írása

19. tanterem

Vallásturizmus szak indul Gyergyószentmiklóson –
Kerekes Edit írása

21. szülői szemmel

A háború egyetlen tekintetben –
Bartha Réka írása

23. hivatalos

5. tanterem

A zene terápia a léleknek: hatéves Kolozsvár magyar gyermekkorusa –
Kálló Krisztián írása

12. képriport

Világnap betekintés a színházi kulisszák mögé –
Jakab Mónika fotóriportja

14. diákszemmel

Diákok a háborúról: fontos téma a világképalkotás szempontjából –
Lőrincz Anna írása

16. lélekjelenlét

Testi-lelki teherbírás, avagy az egészség nem csak salátaevés –
Matei Linda írása

20. magánterület

Hazám, hazám –
László Noémi írása

22. tanterem

Környezetvédelemért jutalomnyaralás –
Moldován Zenkő írása

4.

Biztonságba érkeznek Erdélybe a menekült gyerekek

FOTÓ: HENNATTILA

mk

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel

• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport

• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok

• magánterület • térkép

Rendelje meg
a Magyar Közoktatást
a 2022-es évre!

www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2021–2022-es tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

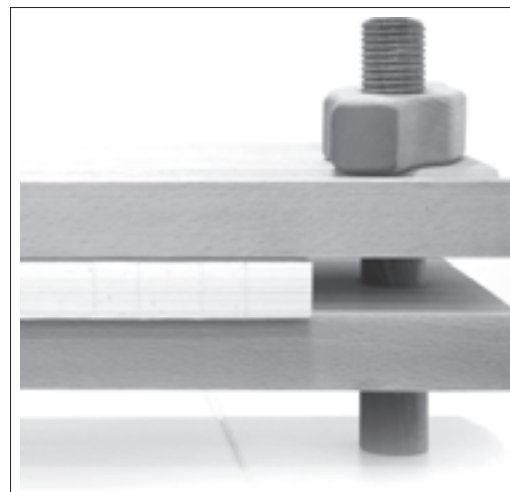
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár tizenegy éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatás> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatás

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Beszélgetés Ferencz-Salamon Alpár oktatásügyi szakemberrel a tanévszerkezetről, reformokról

A változtatások rendkívül fontos velejárója a továbbképzés

Öt tanítási időszakra osztaná az oktatási minisztérium a tanévet. Az elképzelések szerint megszüntetnék a félévi dolgozatok írását, helyette a tanév elején és végén egységes standard teszteket íratnának a diákokkal. Az újításokkal együtt meghosszabbítanák a tanévet is. A következő 2022. szeptember 4-én kezdődne, és 2023. június 16-án zárulna. A hat-nyolc hetes időszakokat vakációk választanák el, illetve szintén újdonság az is, hogy az Iskola másként programhoz hasonlóan a tanintézetek bevezethetnék a zöld hetet is. Mindezekről Ferencz-Salamon Alpárt, a csíkszeredai Apáczai Csere János Pedagógusok Háza vezetőjét, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) országos szakmai alelnökét kérdeztük.

– Ön szerint mi értelme a tanév szerkezetének öt részre osztása, ha a tananyagon nem változtatnak?

– Úgy gondolom, hogy nem elvetendő ötlet az öt tanítási időszak kialakítása, különösképpen, hogyha az új körülmények a gyermekek érdekeit és a minőségi oktatás feltételeit képviselik. Szerintem jó ötlet a tanévszerkezet változtatása, ellenben nagy kérdés az, hogy milyen feltételeket teremt az oktatási tárca annak, hogy ez a tanévszerkezet is jó eséllyel hozzájárulhasson ahhoz, hogy olyan irányba változzanak meg a dolgok, amilyenbe el kellene mozduljon a hazai közoktatás. A hat-nyolc hetes tanítási

időszak után az egyhetes, helyenként kéthetes vakáció beiktatása teljes mértékkel támogatandó ötlet. Ezt az RMPSZ is szorgalmazta. A kérdés azonban felvetődik, hogy megteremtik-e a lehetőséget ahhoz, hogy ez a tanévszerkezet beváljon, mert egyelőre nagyon sok ismeretlen van ebben az időzöjeles matematikai feladatban. Szerintem a változtatásokhoz rugalmas kerettanterv kellene, illetve az iskolák, a gyermekek, illetve a pedagógusok érdekében olyan órarendeket kellene összeállítani, amelyek legalább ugyanolyan innovatív megközelítésűek, mint amilyen a tanévszerkezet.

– Véleménye szerint még mi mindenen kellene változtatni azért, hogy valóban működőképes legyen az említett öt tanítási időszakból álló tanév?

– Az órarendeken kívül a tanévszerkezethez kellene igazítani a követelményrendszert, a tananyagot és az értékelési rendszert is. A miniszter úr is azt nyilatkozta, hogy az értékelési rendszer is változtatnának. Attól a pillanattól, amikortól változtatnak a félévi dolgozatok helyzetén – amelyet jó magam teljes mértékben támogatok – abban a pillanatban változtatni kell a többi értékelési formán is. Tehát amikor egy rendszer megszűnik, egy másikat kell teremteni. Ez a másik rendszer megfenntartható, releváns és megvalósítható kell hogy legyen. Csak ekkor jelenthet igazi alternatívát a jelenlegire.

– Erre mekkora esély van a gyakorlatban? Hogyan kivitelezhető például a következő tanév kezdetéig?

– Úgy gondolom, hogy amikor a miniszter úr a tanévszerkezet változtatásáról beszélt, akkor nem mondott el mindent. Két nagyobb kijelentése volt. Az egyik a tanévszerkezet hosszára és strukturáltságára vonatkozik, a másik meg a sokat hangoztatott félévi helyzetére. Kíváncsian várjuk, hogy milyen időszakos értékeléseket és méréseket lát jónak a szaktárca. A normális az lenne, hogy amennyiben megvalósulnak ezek az oktatási időszakok, akkor a tanév – ahogy eddig is ajánlott volt – egy (diagnosztikus) felméréssel kezdődjön. Nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a tanév eleji felmérés nem azt a célt szolgálja, hogy a gyermek már szeptember végén, október elején a kötelező két-három jegyből már megkapja az első jegyét, hanem azt a célt szolgálja, hogy valós képet adjon arról, hogy hol áll a diák a tanév elején a képességeivel, a tárgyi ismereteivel és a tudása alkalmazhatóságával, vagyis személyre szabhatóan tudjuk kialakítani a tananyagot, a tanítás formáját. Ha így indítjuk a tanévet, akkor már az első tanítási időszak elején tudjuk, hogy mivel kell a továbbiakban foglalkoznunk. A tanév eleji felmérésnek természetes következménye az is, hogy az első tanítási időszak végén már osztályzat – vagy ahogyan a miniszter úr is előrebocsátotta –, írásos értékelés formájában egy újabb értékelésnek tesz ki a gyermeket, amely

A tanév szerkezetét leszögező miniszteri rendelet

Megjelent április 4-én a Hivatalos Közlönyben a 2022–2023-as tanév szerkezetét leszögező miniszteri rendelet. A rendelet értelmében az új tanév 2022. szeptember 1-jén kezdődik, és 2023. augusztus 31-éig tart, összesen 36 tanítási hetet foglal magában, és nem félévekre, hanem tanítási modulokra van osztva. A tanítás szeptember 5-én veszi kezdetét. A nappali tagozat 12. osztályos és az esti tagozat 13. osztályos diákjai 34 hetet járnak iskolába, számukra 2023. június

2-án fejeződik be a tanítás. A 8. osztályosoknak 35 tanítási hét van előírva, esetükben 2023. június 9-én jár le a tanítás. A középiskolai műszaki szakosztályok diákjai, a szakiskolások és a posztliceumi oktatásban részesülő diákok esetében a tanítás időtartama 37 hét, a tanév számukra 2023. június 23-án ér véget. Az Iskola másként hetet és a zöld hetet 2023. február 27-e és június 16-a között szervezhetik meg az iskolák, de két különböző tanítási modulban.

szolgálhatja az első jegy megadását is. De elsősorban azt kell szolgálja, hogy megnézzék, hogy a hat-nyolc hét alatt a célul kitűzött fejlesztési területek és kompetenciák hogyan alakultak. Aztán következne egy vakáció, amely valóban ráfér diákra és pedagógusra is egyaránt. Mi az RMPSZ állásfoglalásában határozottan elmondtuk, hogy egyáltalán nem támogatjuk azt, hogy a vakációban bármilyen fajta oktatási tevékenységet szervezzenek, hiszen az a jól megérdemelt pihenés ideje kell hogy legyen. A második tanítási időszakban az első tanítási időszak végén végzett érté-

kelés az értékelés milyen volumenű tananyagból történne, mert úgy gondolom, hogy a tanév végén számonkérni a teljes évi tananyagot, az nem gyermekközpon-tú értékelés. Egységes tételű év eleji vagy év végi felmérésekkel kapcsolatban nincsenek jó tapasztalataink. Ebben az esetben is nagyon kíváncsiak vagyunk arra, hogy gondolja az oktatási minisztérium, hogy milyen formája és tartalma lenne az év végi felmérésnek. Úgy értettük, hogy digitális körülmények között szeretnék megszervezni, de hogy ez mit jelent majd felkészülésképpen a gyerekek számára, azt még nem tudni. Ami ennek kapcsán még elgondolkodtató az év végi mérés digitális környezetben és eszközökkel történő lebonyolítása. A tapasztalatok ezen a téren sem pozitívak, elvégre tudjuk, hogy a digitális tanrendre történő áttérés időszakában számtalan méltánytalan helyzet teremődött, nem sikerült az oktatáshoz való jogot teljes mértékben biztosítani, sok esetben szenvedett az esélyegyenlőtlenség. Vajon minden tanintézményben lesz megfelelő internetkapcsolat, elegendő számítástechnikai eszköz, van mindenhol informatikus? Számtalan a válaszra váró kérdés.

– A pedagógusok mennyire felkészültek az ilyen változtatásokra?

– Bármilyen változtatást hoznak a rendszerbe, fontos továbbképezni azokat, akiknek működtetniük kell az új rendszert. Hangsúlyozom már rég: hogy fontos az, hogy a jelenleg nagyon alulfinanszírozott továbbképzési rendszerbe jó lenne befektetni, mert a reform továbbképzés nélkül nem hatékony, inkább csak füstbe ment terv. Egy jól előkészített reform sikertörténet lehet.

– Újdonság az is, hogy az Iskola más-ként programhoz hasonlóan bevezetnék a tanintézeteken belüli zöld hetet is. Ön szerint ez mennyire járulna ahhoz, hogy valóban környezettudatosabbak legyenek a diákok?

– Ami a tematikus heteket illeti, úgy gondoljuk, hogy nagyon sok jó gyakorlat és egy jó erős tapasztalati bázis van az iskolarendszeren belül. Az elmúlt tíz-tizenöt év kevés jó döntései közül az egyik legjobb döntése volt a szaktárcának az Iskola másként hét bevezetése. Kezdetben nehezen élték meg az iskolák, de azok a tanintézetek, ahol mindig is voltak tematikus

hetek, iskola- és pályaorientációs napok ott gördülékenyen ment minden. Azt látom, van egy jó tapasztalat, kellő kreativitás a pedagógusközösségekben. Eddig is voltak környezetvédelmi napok, főként azokban az iskolákban, ahol az Iskola másként hetet az április 22-i Föld napjához kapcsolódóan szervezték meg. Nagyon örvendek, hogy gondoltak a zöld hétre, és meg vagyok győződve arról, hogy a pedagógusaink a legjobb tudásuk szerint nagyon kreatívan tudják majd működtetni. Fontos ugyanakkor az is, hogy a zöld hét tevékenységei ne csak a kirándulásokra, folyópartok takarítására korlátozódjanak. Rendkívül jó lenne, főleg a nagyobb gyermekek tudatába bevinni zero waste-et, az újrahasznosítást, az egészséges életmódot. Tehát véleményem szerint lehetne bővíteni a zöld hét skáláját, de mindenképp

Jó ötlet a tanévszerkezet változtatása, ellenben nagy kérdés az, hogy milyen feltételeket teremt az oktatási tárca annak, hogy ez a tanévszerkezet is jó eséllyel hozzájárulhasson ahhoz, hogy olyan irányba változzanak meg a dolgok, amilyenbe el kellene mozduljon a hazai közoktatás.

örvendetes ilyen témákat bevinni a közoktatásba. Az RMPSZ javasolta azt is, hogy legyen egy csapatépítő hét is, amely a pedagógusközösségek és a diákok közös érdekeit egyaránt szolgálja, illetve azt is javasoltuk, hogy legyen iskolai nevelés hete is, amelyben az iskolai bántalmazásról, a különleges nevelést igénylők elfogadásáról, az inklúzióról is beszélhetnének, tanulhatnának. Mindezek pozitív hatást gyakorolnának a szűkebb vagy tágabb értelemben vett társadalmunkra, s minden bizonnyal elindítaná az a lentről felfelé terjedő reformot, amelyre mindannyian várunk.

BIRÓ ISTVÁN

biro.istvan@hargitanepre.ro

Ferencz-Salamon Alpár

FOTO: FERENCZ-SALAMON ALPÁR ARCHIVUMA

kelés következtetéseiből a pedagógus ismét elkezdheti a fejlesztési munkát, ilyenkor természetesen az elmaradott diákok felzárkóztatására is kell hogy figyeljen, ahogyan a tehetséges diákok tudását még inkább fejlesztheti, bővítheti. Természetesen ennek a tanítási időszaknak a végén is lehetne értékelési formát alkalmazni, és ezt így lehetne folytatni a tanév végéig, amikor már lenne három-négy jegye a diáknak. Természetesen nem minden értékelés kell összegző (szummatív) legyen, hisz a szummatív értékelés azt is üzeni a diáknak, hogy ezzel az adott tanulási szakaszt mintegy letudta, az adott ismeretekre és képességekre a továbbiakban nincs szüksége. A fejlesztő (formatív) értékelési módszerek használatára is óriási szüksége van, amelyek arról szólnak, hogy nem a jegyre, minősítésre összpontosítanak, nem a diák tudását minősítik, hanem azt mérik fel, hogy a tananyagot a pedagógus is mennyire tudta átadni, illetve még milyen teendői vannak, mennyire volt hatékony a tanítási tevékenysége. Ezek az értékelési formák kevesebb szorongást és több sikerélményt, fejlődési lehetőséget tudnak előidézni. A tanév végén feltevődik a kérdés,

Felmérés a tanév szerkezetének módosításáról

A hazai magyar oktatási rendszer szereplőinek a következő tanév szerkezetéről, az oktatási időszak felépítéséről, tartalmáról alkotott véleményét online felmérés keretében kérdezte meg a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége március 1–9. között. A kérdésekre 2872 személy válaszolt. A kérdőív kitöltőinek többsége, azaz 2528 személy pedagógus, továbbá 206 intézményvezető, 22 tanfelügyelő, 21 RMPSZ szervezeti vezető 53 szülő válaszolt a kérdésekre, illetve 42 válaszolót az „egyéb” kategóriába soroltak.

A felmérés során arra voltak kíváncsiak, hogy a válaszolók hogyan vélekednek a következő tanév oktatási időszakának beosztásáról, illetve kijelentéseket fogalmaztak meg, és arra kérték a kérdőív kitöltőit, hogy jelöljék, milyen mértékben értenek egyet a kijelentésekkel. A kijelentések a tanév fél évekre és évharmadokra osztására,

A kutatásból az is kiderült, hogy nagy az egyetértés azzal kapcsolatban, hogy a tananyag mennyiségét és követelményeit a tanévszerkezethez kell igazítani.

a vakációk ütemezésére és a különböző vizsgák idejének megszervezésére vonatkoztak.

A kutatás eredményei közé sorolhatóbbak között az, hogy a megkérdezettek több mint 80 százaléka a „hagyományos” szeptember 15-től június 15-ig terjedő időszakot tartja megfelelőnek a tanításra. A tanév fél évekre osztásával kapcsolatban az intézményvezetők és a tanfelügyelők értenek egyet leginkább, míg a szülők legkevésbé, az évharmados szerkezetet pedig a legkevésbé az intézményvezetők támogatják. A kutatásból az is kiderült, hogy nagy az egyetértés azzal kapcsolatban, hogy a tananyag

mennyiségét és követelményeit a tanévszerkezethez kell igazítani.

A félévi vakációt fontosnak tartók között a szülők aránya a legalacsonyabb, nekik alig 70 százaléka jelölte, hogy teljes mértékben vagy inkább egyetért azzal, hogy legyen félévi vakáció, ugyanakkor a tanfelügyelők, pedagógusok, intézményvezetők több mint 80 százaléka kategorikusan ezt szeretné.

Az egyik legmegosztóbb kérdés az, hogy kellene-e 6–8 hetente vakációt beiktatni az oktatási folyamatba: teljes mértékben csak a válaszolók 43 százaléka ért ezzel egyet, leginkább a pedagógusok és az RMPSZ szervezeti vezetők, legkevésbé a szülők és az „egyéb” kategória képviselői. A szülők egynegyede viszont egyáltalán nem szeretné a vakációkat 6–8 hetente, és a tanfelügyelők is elég nagy, több mint egyötödös arányban képviselik ezt az álláspontot. Mindezek ellenére a válaszolók összességében inkább szeretnék, ha lennének másfél-két havonta vakációk (58,8 százalék) mint ha nem (22,7 százalék) – olvasható a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének tájékoztatásában.

Az RMPSZ álláspontja a tanévszerkezetet illetően, a felmérés eredményét is figyelembe véve a következő:

– szorgalmazza, hogy a tanévet továbbra is fél évekre strukturálja, amelyeket félévi vakáció kössön össze, és ennek oktatási tevékenységekre fordított időszaka szeptember második hétfőjétől június harmadik péntekéig tartson;

– támogatják a félévi dolgozatok eltörlését érintő kezdeményezéseket, de nem szorgalmazza az „egységes tételű” értékelési formák bevezetését. A közoktatás hatékonyságának növelési lehetőségeit ennek decentralizációjában és nem további központosításában látják;

– fontosnak tartják a formatív értékelési eljárások meghonosítását és ezen a téren a pedagógusok továbbképzésének támogatását;

– úgy értékelik, hogy a szaktárca által kezdeményezett modul végi vagy évvégi értékelések digitális módszerekkel történő lebonyolításának legnagyobb akadályát az iskolák számítástechnikai eszköztára terén tapasztalt egyenlőtlenségek képezhetik.

Amint az RMPSZ írja, rendkívüli módon fontosnak tartják a diákok és pedagógusok jóllétének kérdését, illetve az iskolai nevelési programok közösségépítő szerepét. Szorgalmazza, hogy a

Az egyik legmegosztóbb kérdés az, hogy kellene-e 6–8 hetente vakációt beiktatni az oktatási folyamatba.

tanévszerkezet felépítésébe 6–8 hetente iktassanak be vakációt a kötelező oktatásban részesülő diákok és pedagógusok számára. Javasolják, hogy a tanév első hete a diákoknak és pedagógusoknak szervezett csapatépítő programokból álljon. Támogatják, hogy az oktatási időszakba legyenek beépítve tematikus nevelési hetek. Kéri a cikluszáró vizsgák teljes reformját, a továbbtanulás általános, átfogó és rendszerszintű pályaaorientációs folyamatokra történő alapozását, illetve azt, hogy minden országos jellegű, pedagógusokat vagy diákokat érintő értékelés, vizsga járjon le július közepéig. Ugyanakkor országos munkacsoportok létrehozását kéri, amelyek feladata elsősorban a tananyag tartalmi csökkentése, az értékelési eljárások és típusok reformja legyen; a pedagógusképzés és továbbképzés teljes és átfogó reformját, a szakmai továbbképzési rendszer átfogó finanszírozását; a közoktatás finanszírozásának növelését (a GDP 6%-a).

ÖSSZEFOGLALÓ

Az ukrajnai gyerekek oktatásáról is gondoskodnak Maros megyében

Menekülés, majd biztonságba érkezés

Március végéig, április elejéig Romániába 600 ezer menekült érkezett Ukrajnából a háború kitörése óta, és körülbelül 77 ezren tartózkodnak az országban. Közülük 34 ezren kiskorúak. Maros megyében a prefektúra tájékoztatása szerint a hónap elején 560 ukrán állampolgár tartózkodott, akik között szintén nagyon sok a gyerek, az óvodás- és iskoláskorú. A Maros megyei tanfelügyelőség, a Maros Megyei Tanács, a marosvásárhelyi polgármesteri hivatal és más közintézmények, illetve civil szervezetek igyekeznek mindent megtenni azért, hogy az ukrajnai gyerekek ne csak a legszükségesebbekben ne szenvedjenek hiányt, de lelki-szellemi fejlődésben sem maradjanak el.

Az online tanórák mellett a gyerekek számára olyan programokat is szerveznek, amelyek szórakoztatóak is és tanulságosak is, hozzájárulnak a lelki és szellemi fejlődésükhöz, kisebb-hosszabb ideig elfelejtetik velük a háborút és mindazt a sok negatív élményt, amit a hazájuk elhagyása, a menekülés közben tapasztaltak.

Laptopokkal is segítenek

A Maros megyei tanfelügyelőség laptopokkal segíti az ukrán tanulókat, hogy online módon részt vehessenek az ukrajnai tanórákon, a polgármesteri hivatal az ehhez szükséges termekről gondoskodik a Mihai Eminescu Ifjúsági Házban és a víkendtelepi szabadidőközpontban található vendégházban, akárcsak a Dimitrie Cantemir Egyetem, amelynek a bentlakásában is a gyerekek rendelkezésére áll a tanteremnek berendezett

helyiség. Mivel a háború miatt Ukrajnában online tanítás folyik, ezért a külföldön tartózkodó gyerekek is részt vehetnek az oktatásban – magyarázta Andreia Moraru, a marosvásárhelyi polgármesteri hivatal szociális osztályának igazgatója. Az online tanórák mellett a gyerekek számára olyan programokat is szerveznek, amelyek szórakoztatóak is és tanulságosak is, hozzájárulnak a lelki és szellemi fejlődésükhöz, kisebb-hosszabb ideig elfelejtetik velük a háborút és mindazt a sok negatív élményt, amit a hazájuk elhagyása, a menekülés közben tapasztaltak.

Táborozás biztonságban

Kijevből, Odesszából, Mikolajevből, Ungvárról és sok más kisebb településről érkeztek Marosvásárhelyre a menekültek, valamennyien egy-két vagy három gyerekkel, óvodáskorúakkal, vagy kisebbekkel, illetve elemi vagy középiskolás gyerekekkel. A traumát, amelyet az a sok negatív tapasztalat okozott, amit a háborús környezetből menekülve átéltek, nehéz kiheverni, sok álmatlan éjszaka, rémálom kíséri őket, de pár nap után mindenki megnyugszik. Annál is inkább, mert ki-ki addig maradhat, ameddig akar, a vendéglátás, a segítőkézség pedig példaértékű, ilyet még nem látott, nem tapasztalt senki, a közintézmények, a civil szervezetek, vállalkozók és magánszemélyek fognak össze, hogy legyen ruha és lábbeli, táplálék kicsiknek és nagyoknak, gyógyszer, tisztító- és tisztálkodószer, játék és minden egyéb, amire szüksége lehet egy családnak.

A polgármesteri hivatal víkendtelepi vendégházában 35 iskolás fiút szállásoltak el, akik Ungvárról érkeztek edzőikkel és néhány szülővel. A 9–10 és 11 éves korú fiúk vízilabdázók, akiknek szülei úgy látták jónak, ha gyerekeiket elküldik otthonról biztonságos helyre. Nehéz elképzelni egy kívülállónak, miért döntöttek így a Marosvásárhely testvértelepülésén élő, de Izrafil Vaszilken edző elmagyarázza: „Nem bombázták Ungvárt, de ezeknek a gyerekeknek a

szülei nem akarták megvárni, míg súlyosabbá válik a helyzet, és jónak látták, hogy felcsomagolják őket, és kimenekítse az országból. Ők még dolgoznak, és amíg lehet, otthon maradnának. De ha ott is megszólalnak a szirénák, ha óvóhelyre kell menekülni, ha esetleg bombatámadás éri a házaikat, jobb, ha a gyerekeik nincsenek otthon. Ez tu-

A segítőkézség pedig példaértékű, ilyet még nem látott, nem tapasztalt senki, a közintézmények, a civil szervezetek, vállalkozók és magánszemélyek fognak össze, hogy legyen ruha és lábbeli, táplálék kicsiknek és nagyoknak.

lajdonképpen egy nagy kirándulás számukra, edzőtábor” – magyarázta az edző, aki elmondta azt is, hogy Marosvásárhelyen a legjobb körülmények között lehetnek, naponta kétszer edzenek az olimpiai úszómedencében. „Mindezt köszönjük szépen! Köszönjük a városnak, a városházának, az embereknek, az intézményeknek!” – fejezte ki köszönetét az ungvári edző. A gyerekek, akik napi kapcsolatban állnak a szüleikkel, a szálláshelyükkel egy épületben található, tanteremnek berendezett helyiségben tanulhatnak, részt vehetnek az online tanórákon. A laptopokról a tanfelügyelőség gondoskodott, az internetes hozzáférhetőségről a polgármesteri hivatal.

Az online órák mellett az állatkertben jártak, koncertre látogattak, olyan programokon vesznek részt, amelyek révén megismerik a várost, illetve tanulhatnak románul és angolul is.

MOLDOVÁN ZENKÓ
zenni13@yahoo.com

A zene terápia a léleknek: hatéves Kolozsvár magyar gyermekkórusa

A kincses városban hat éve működik a Kolozsvári Magyar Opera égisze alatt a magyar gyermekkórus. Ezt az időszakot Kálló Krisztián karnagy foglalta össze.

Hat év alatt nagyon sok minden történik, és ha a jelenlegi helyzetre gondolunk, akkor értjük meg, hogy mit is jelent ez igazán. Most azonban ez a hat év egy rendkívüli fordulópontra és egyben ünnep számunkra: Kolozsvár magyar gyermekkórusa idén februárban ünnepelte hatéves fennállását a megalakulása óta. Csodálkozva, ugyanakkor kicsit meghatódva figyeltük, hogy az évek során miként cseperedtek fel a gyermekkar tagjai. Hat évvel ezelőtt a kórus Georges Bizet *Carmen* című operájában debütált, és igazi örömnép volt ez, nemcsak a gyerekek, hanem a szülők, családtagok, a Kolozsvári Magyar Opera társulata és nem utolsósorban a kedves közönség számára is. „Avec la garde montante” – hangzott el a jól ismert gyermekkari részlet az első felvonásból, 2016. április 14-én a Kolozsvári Magyar Opera színpadán. Mit ad a sors? Hat évvel később ugyanezen a színpadon, 2022. március 31-én a kórus ismét bemutatóra készül: egy friss *Carmen*-előadást láthatott és hallhatott a közönség, Szabó Emese rendezésében, új szereposztással, díszlettel és jelmezekkel. (...) 2016-ban valósult meg Szép Gyula operaigazgató egyik régi álma, hogy a Kolozsvári Magyar Operának is legyen saját gyermekkara. Ezt az álmot Takács Aranka valósította meg, aki kiváló szervezési tehetségével megalapította az első 80 tagból álló gyermeksereget, és azóta is a kórus menedzsere. (...) Fontos pillanat volt a 2016. december 24-én tartott karácsonyi hangverseny, ugyanakkor a 2017. október 15-én, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) és a Romániai Magyar Dalosszövetség (RDSZ) által szervezett ünnepi gyermekkari hangverseny Kodály Zoltán emlékére is igazi mérföldkő volt a kórus életében. 2017 októberétől a karvezetői stafétát jómagam, Kálló Krisztián karnagy vettem át. Nevemhez több opera-előadás bemutatója is fűződik, ami a gyermekkar zenei felkészítését illeti: Giuseppe Verdi: *Otello* (rendező: Albu István), Maurice Ravel: *A gyermek és a varázslat* (Tompá Gábor rendezésében), Wolfgang Amadeus Mozart: *A varázsfuvola* (Tompá Gábor rendezésében). Habár tevékenységeit a Kolozsvári Magyar Opera körül folytatja, a gyermekkar állandó résztvevője és fontos mozgatórugója a kolozsvári magyar zenei életnek is. Több felkérésnek eleget téve részt vettek számos rendezvény keretén belül: gyermekkari találkozók (RDSZ), fellépések a Kolozsvári Ünnepi Könyvhét keretében, kiállítás megnyitók, jótékonyági koncertek, élő zeneszámok a Kolozsvári Rádiónál.

(...) Szép Gyula, a Kolozsvári Magyar Opera igazgatója kitartó támogatása és új ötletei végigkísérik valamennyi tevékenységünket; Tóth Guttman Emese, a Romániai Magyar Dalosszövetség elnöke, mentorunk, aki állandóan figyelemmel kíséri

FOTÓ • KOLOSZVÁRI MAGYAR OPERA

A zene és az éneklés igazi terápia a léleknek, bizonyítja ezt megannyi vidám mosoly

munkásságunkat és elsőként gratulál minden fellépésünk után; Selmeczi György zeneszerző, karmester, akit szintén mentorunknak tekintünk, és több opera-előadásban dolgoztunk együtt; Horváth József, Jankó Zsolt, Kulcsár Szabolcs karmesterek; Szabó Emese, Gombár Annamária, Tompa Gábor, Albu István rendezők; Incze G. Katalin, Horváth Zoltán, Nagy Gergő korrepetítorok; Jakab Melinda koreográfus. Ugyanakkor külön köszönet jár a szülőknek, hiszen támogatásuk elengedhetetlen számunkra. A zene és az éneklés igazi terápia a léleknek, bizonyítja ezt megannyi vidám mosoly: jelenleg 35 kórustagot számolunk, akik közül néhányan a kezdetektől velünk vannak, és minden nehéz körülmény ellenére kitartottak mellettünk. (...) Büszkék vagyunk Kolozsvár magyar gyermekkórusára, büszkék vagyunk arra, hogy hat év alatt egy olyan generációt formálhattunk, nevelhettünk, akik később minden bizonnal helyet foglalnak a közönség soraiban nézőként és hallgatóként is.

KÁLLÓ KRISZTIÁN KARVEZETŐ

Nagyenyed: odalett a több száz éves múzeum, sokadszor is újrakezdik

Pápuai paradicsommadár, erdélyi sziréncsontok, mocsi meteorit is gazdagítja a nagyenyedi Bethlen-kollégium több évszázadon át bővített gyűjteményét, amely a legfelső bíróság döntése értelmében immár végleg a városé marad. A természettudományi múzeum a kollégiumban látogatható, sokszor biológia- és földrajzórákat is tartanak ott a kollégistáknak. Bár nem könnyű lemondani az egyik legrégebbi közép-európai múzeumról, amely évszázadokon át többtucatnyi tudós tanár, kutató, világutazó élete munkájával, gazdag hagyatékokból és adományokból jött létre, már csírázik a folytatás a kollégiumban.

Miután 2019 novemberében az első fokon eljáró gyulafehérvári táblabíróság a gyűjtemény megosztását rendelte el a város és az egyház között, és az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett, a legfelsőbb bíróság idén februárban megsemmisítette az elsőfokú ítéletet, és jogerősen a város javára döntött. A jelek szerint a visszaigénylő Erdélyi Református Egyházkerületnek immár végleg le kell mondania a különleges darabokat is őrző kollégiumi gyűjteményről.

„Tudomásom szerint a közet- és kövülettár a kolozsvári egyetem hasonló gyűjteményével vetekedhet, habár szerényebb, mint az. Nagyon gazdag a múzeum herbáriuma, amit csak azok láthattak, akik erre engedélyt kaptak. A madártannal Magyarországon először egy nagyenyedi professzor, ifj. Zeyk Miklós foglalkozott tudományos alapossgal, utána is hangsúlyt fektettek erre a gyűjteményre. Egyik ritkaságunk a Fenichel Sámuel által adományozott

paradicsommadár, volt diákunk akkor egy etnográfiai gyűjteményt is ajándékozott egykori iskolájának, ez azonban a Bethlen-kastélyban berendezett történelmi múzeum raktárában porosodott,

A tanári lakásokhoz tartozó dolgozósobákban könyveket, tanszereket, mikroszkópot tároltak, ezt nevezték egykor „museumnak”, s ennek mintájára emlegetik így napjainkban is a katolikus iskolákban a diákok tanulószobáját.

amikor felfigyeltünk rá. Udvari Ibolya diákom sikeres dolgozatot (*Rejtett kincsek*) is írt erről húsz évvel ezelőtt. Van egy kacsacsőrű emlős is, nekem gyerekkoromban az afrikai ugróegér volt a kedvencem” – mondta Dvorácsék Ágoston, a kollégium néhány éve nyugdíjas fizikatanára, aki számos cikkben és tanulmányban foglalkozott a gyűjteményekkel.

Ritkaságoknak és természeti dolgoknak gyűjteményes háza

A nagyenyedi kollégium múzeumának létrehozása Benkő Ferenc (1745–1816) professzort dicséri, aki 1796-ban alapította a ritkaságoknak és természeti dolgoknak a gyűjteményes házát (*Raritatum Et Rerum Naturalium Museum*). Az iskolának már azelőtt, 1726-ban

(tehát évekkel a világhírű British Museum 1735-ös alapítása előtt) létezett egy kezdetleges gyűjteménye, amint arról maga Benkő Ferenc ír későbbi tanulmányaiban. Egy 1734-ben készült leltár is arról tanúskodik, hogy Vásárhelyi Tőke István és Szigeti Gyula István kollégiumi tanárok lakása mellett volt egy-egy „Museum”. A kor szokása szerint a 17–18. században főúri kastélyokban, iskolákban, tanári lakásokban léteztek különféle értékes gyűjtemények: kitömött madarak és állatok, kőzetek, éremgyűjtemények. A tanári lakásokhoz tartozó dolgozósobákban könyveket, tanszereket, mikroszkópot tároltak, ezt nevezték egykor „museumnak”, s ennek mintájára emlegetik így napjainkban is a katolikus iskolákban a diákok tanulószobáját.

Miután a 18. század utolsó évtizedében Benkő Ferenc a nagyenyedi kollégium természettudományi tanára lett, a múzeum anyaga vásárlásokkal és adományokkal bővült. A professzor saját gyűjteményét is a múzeumnak adta: a 70 kitömött madár, 160 bogár és féreg, 100 légyféle, 380 hazai pillangó, 1730 hazai és idegen növény, 34 tengeri növény, 2120 ásvány és kővület vetekeedett az iskolamúzeum addig felgyűlt készletével. Benkő Ferenc halálakor a múzeum természettudományi anyaga mintegy 12 ezer darabból állt, ennek túlnyomó része viszont megsemmisült és idegen kezekbe került az 1848–49-es osztrák megszállás idején történt folyamatos fosztogatások és a zavargásokkal együtt járó 1849. januári gyűjtögetés alkalmával, amikor a kollégium épülete jelentős károkat szenvedett. P. Szathmári Károly író, a kollégium tanára a

A legendás krokodilus

A természettudományi múzeumban látható kitömött alligátorról azt tartja a fáma, hogy az Enyedi-patakban fogták. A történetet úgy mesélik, hogy a krokodilus a 19. század elején egy vándorcirkusszal érkezett Nagyenyedre. A társulat ott-tartózkodása alatt hatalmas eső esett, a cirkuszban minden elázott. Mikor a zápor elálltával megpróbálták összeszedni azt, ami még menthető volt, a krokodilusnak hűlt helyét találták. A tájainkon nem őshonos egzotikus állatra később bukkantak a helyi patakban, s így került a múzeumba.

Bethlen Főtanoda történetében az akkori természetrajzi gyűjtemény értékét 2000, az ásványtani kollekciót 4000 pengőforintra becsülte, ehhez hozzáadódik az a frissen érkezett, 3000 forintért vásárolt természet- és vegytani gyűjtemény, amelyet a gyűjtögetésig még ki sem csomagoltak a ládákban. A múzeum helyreállítása szinte azonnal elkezdődött, olyan lelkesedéssel és elkötelezettséggel, hogy anyaga a világháború kezdetekor már 45 ezer darabot számlált.

Gróf Mikó Imre, a kollégium korabeli főgondnoka 1863-ban a múzeumnak adományozta numizmatikai gyűjteményét (105 arany-, 1131 ezüst-, 551 réz- és 18 ón- antik és korabeli érmét), gazdag könyvadományt is tett. Neki és sok más adakozónak köszönhetően a könyvtár pusztulás után megmaradt alig 300 kötetnyi állománya 1868-ig hétezerre bővült, az éremtár közel kétezer darabot

A 19. század végén a kollégium egykori diákja, az újáról soha vissza nem térő, alig huszonévesen maláriában elhunyt Fenichel Sámuel Pápua Új-Guineában 14 hónap alatt 30 ezer tárgyat gyűjtött a budapesti Magyar Nemzeti Múzeum részére: állatokat, madarakat, lepkéket, bogarakat, csigákat, növényeket és etnográfiai tárgyakat. Ezekből Nagyenyedre is juttatott.

számlált. A természetrajzi gyűjteményt is próbálták pótolni vásárlás és adományok által. A kollégiumi gyűjtemények helyrehozatalában a 19. század végén a kollégium két híres professzora vállalt oroszlánrészt: Herepei Károly és Elekes Károly. Nekik köszönhetően a korábbiak a sokszorosára nőtt a gyűjtemények állománya.

A 19. század végén a kollégium egykori diákja, az újáról soha vissza nem térő, alig huszonévesen maláriában elhunyt

Fenichel Sámuel Pápua Új-Guineában 14 hónap alatt 30 ezer tárgyat gyűjtött a budapesti Magyar Nemzeti Múzeum részére: állatokat, madarakat, lepkéket, bogarakat, csigákat, növényeket és etnográfiai tárgyakat. Ezekből Nagyenyedre is juttatott, egy paradicsommadár és egy trópusi lepkegyűjtemény (24 lepke, 17 bogár) a természetrajzi múzeumban, az értékes etnográfiai gyűjtemény pedig a város történelmi múzeumában (nem a kollégium épületében) található, az iskolamúzeum államosítása után ugyanis 1950-ben ott helyezték el a régészeti és történelmi gyűjteményt.

Nagymúzeum, kismúzeum

A Bethlen-kollégium épületének 2016-ban befejezett felújítása során a múzeum által elfoglalt négy termet is tatarozták: kicserélték a padlót, restaurálták a mennyezet freskóit és a tárolószekrényeket. Egy 2014-es leltár szerint az állománya jelenleg valamivel több, mint 29 ezer tárgyból áll. Egyelőre jóval szerényebb egy igen fiatal kezdeményezés, amely pótolni próbálja a Benkő Ferenc által alapított természetrajzi gyűjteményt: Józsa Miklós magyar és Kónya Mária történelem szakos tanárok ötlete nyomán, Krizbai Jenő történelemtanár és Dvorácsek Ágoston csatlakozásával 2001-ben megalakult a kismúzeum.

„Ötletünket támogatta Simon János akkori igazgatónk is, aki erre a célra átengedte nekünk a Bagolyvár (a kollégium bentlakását nevezik így – szerk. megj.) két termét. Ide összegyűjtöttük a hozzáférhető régi dokumentumokat, kiadványokat és fényképeket, a belső teremben berendeztünk egy régi osztálytermet és az első terem közepén összegyűjtöttük a fizikum régi kísérleti eszközeinek egy részét. Később, Xantus Gábor operatőr jóvoltából ide került dr. Sáska László afrikai hagyatékának egy része, valamint két szerényebb közet- és kővületegyűjtemény. Pár éve megörökölte iskolánk Brassói Fuchs Herman paleontológiai gyűjteményét, amelynek egy részét diákkal, Karsai Noémivel Wanek Ferenc geológus és paleontológus irányítása alatt sikerült tematikusan elrendezni és elhelyezni a kismúzeumban. A kollekció nagyobbik részét elraktároztuk és remélhetőleg, ha lesz erre megfelelő hely, azt is kiállíthatjuk” – részletezte Dvorácsek tanár úr, akitől

azt is megtudtuk, a kismúzeummal ellentétben, amit ritkábban használnak didaktikai célból, a nagymúzeumban gyakran lehetett tartani biológiaórákat, mert sem a kollégium tanáraitól, sem diákjaitól nem kértek belépődíjat; mint mondta, ez a gazdag gyűjtemény fontos szerepet játszik az oktatásban, hisz valamikor e célból létesült. Remélik, hogy ameddig a múzeum az épületben marad, ezután sem kell majd jegyet váltani.

Az évek során 21 olyan diákdolgozat és tanulmány született, amely a múzeumot és a hozzá kötődő tanárok és diákok tevékenységét mutatta be. Ehhez hozzáadhatunk még legalább 7 tanulmányt, amit ebben a témakörben tanáraink írtak, és egy komoly kötetre való anyag gyűlt össze.

A fizikum régi eszközei közül a kismúzeumban látható egyebek mellett egy eredeti Edison-féle gramofon (sajnos tölcser nélkül), magdeburgi féltekék, vasból készült gőzgépmo­dell, giroszkóp, síkkondenzátor, Spanner-féle induktor. A kollekció legértékesebb darabja a Leybold-gyártmányú optikai készlet, amely tükröket, lencsákat, különböző réseket és régi diapozitívokat tartalmaz.

Bérleti szerződés

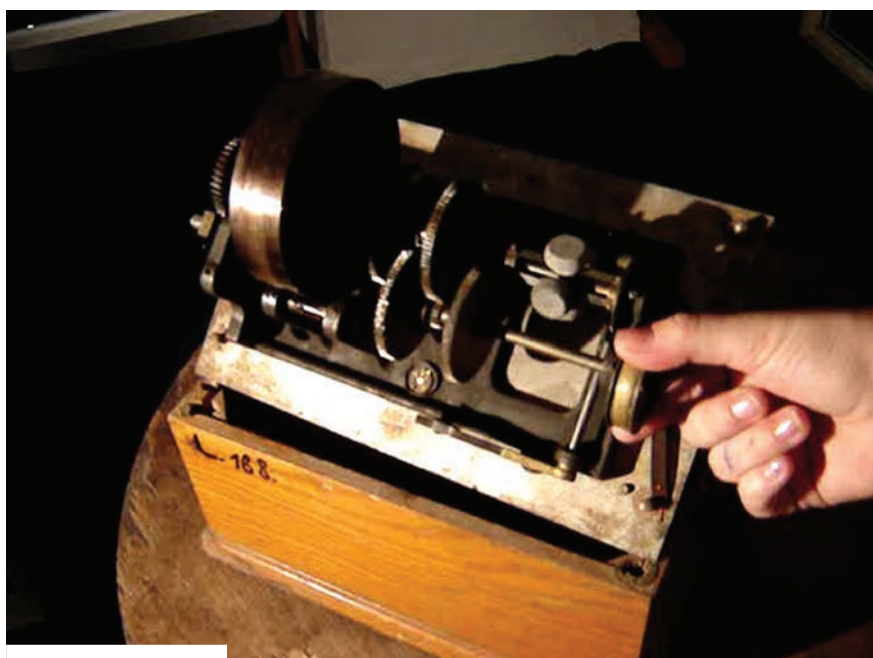
A legfelsőbb bíróság döntésének egyik hozadéka, hogy érvényét veszítette az egyezség, amelynek értelmében a város jelképes összegért bérelte az Erdélyi Református Egyházkerülettől a Bethlen-kollégiumnak azokat a termeit, ahol a múzeumi gyűjtemény látható. Kató Béla püspök az ítéletet követően elmondta: amennyiben valamikor az egyház úgy döntene, hogy más célra szeretné használni a szóban forgó helyiségeket, az önkormányzatnak el kell költöztetnie a múzeumot.

Az iskola fizikai szertárában további régi eszközök is találhatóak, amelyeket a tanórákon még használnak – írták a kísérleti fizikaoktatás kollégiumi alakulását összefoglaló dolgozatukban a kollégium 2007-es végzősei, Bíró Dalma és Kónya Mónika.

A kismúzeumban látható paleontológiai gyűjtemény Fuchs Herman (1915–1996) őslénykutató gyűjteményének egy része, amelyet 2006-ban adományozott a kollégiumnak a tudós családja. A gazdag anyag rendezését Dvoráczek Ágoston néhány évvel ezelőtt akkori diákjával, Karsai Noémivel együtt kezdte el (aki 2019-ben tanulmányt is írt a gyűjteményről) Wanek Ferenc geológus szakmai segítségével. Nummuliteszek, sziréncsontok, más tengeri lények kövületei, hal- és emlősfofak, mamutsontok, növénykövületek, kőzetek és álkövületek kerültek elő. A leletek főleg Kolozsvár környékéről származnak: Jegenyé, Zsobok, Méra, Bács-torok, Plecska-völgy, Hója-erdő, Nádaskóród, Rókadomb, Szamos-part, monostori gát. A tengeritehenek bordáit Fuchs a Kis-Szamos medrét alkotó mészmárga-rétegekben találta meg. Későbbi terepkutatásai során talált fogakat, állkapocsdarabokat, medencecsontokat, alkarcsonokat és csigolyákat. Ezek segítségével már a hetvenes években sikerült rekonstruálnia az erdélyi szirént. Kutatásai eredményét nemcsak Kolozsváron és Budapesten, hanem Berlinben is közzétették, híre az Amerikai Egyesült Államokba is eljutott. Erdélyben ő volt az első, aki az eocén rétegeken kívül sziréneket talált az oligocén képződményekben is. A gyűjtemény tartalmaz egy őslófogat, gyapjasorrszarvú-fogakat és Myliobatis-fogat, 300–350 millió éves karbonkori fossziliákat (páfránylevél-lenyomatok, pecsétfa/Sigillaria törzslenyomat levélripacsokkal, a zsúrlófa szár-lenyomata és pikkelyfa/Lepidodendron törzslenyomat levélripacsokkal, tündérrózsa gyöktörzslenyomatok, Cinnamomum (babérféle) levél-lenyomat). Aki pedig nagyenyedi diákként a gyűjteményt rendezte – és a múzeum kapcsán több tanulmányt is írt –, Karsai Noémi ma már Kolozsváron biológiát tanul, kutatónak, tanárnak készül, és távolról sem ő az egyetlen, akinek a sorsa alakulásához a nagyenyedi kollégium múzeuma is hozzájárult.

A Fuchs Herman őslénykutató gyűjtemény

Az Edison-gramofon

Képesek vagyunk visszavarázsolni

„Nagy fájdalommal vettem én is tudomásul, hogy elvesztettük régi múzeumunkat, de azt hiszem, nem kell feladni olyan könnyen – beszél a folytatásról – 1849. január 8-án elpusztult a múzeum is, akadtak azonban lelkes tanárok és diákok, akik alapos munkával a század végéig még gazdagabbá tették, mint amilyen korábban volt. Más idők jártak akkor, de bízom abban, hogy lelkes

munkával a kismúzeumot bővíteni lehetne. Biztos akadnak adakozók, akik anyagiilag támogathatnák a bővítést, kapcsolatba lehetne lépni más múzeumokkal is, akadhat itt-ott olyan tárgy, amit elküldhetnének Enyedre. Vén diákjaink vannak szerte a nagyvilágban, gondolom, hogy ők is szívükön viselik múzeumunk sorsát” – mondta a fizikatanár. Hozzátette, valamikor néprajzi része is volt a nagy-múzeumnak és komoly numizmatikai

Wanek Ferenc geológus és Karsai Noémi

Sziréncsontok

gyűjteménye. (Az 1848–49-es események idején a régiségtár gazdag római kollekcióval rendelkezett, ebben sok római, bizánci, Árpád-kori pénzérme, korabeli hazai és külföldi pénzek – az utóbbi 1822-ben 595, főleg arany- és ezüstdarabot tartalmazott 16 fiókban. – szerk. megj.) A másodikat nem egyszerű pótolni, de mivel diákjaink Erdély különböző tájegységeiből érkeznek, létre lehetne hozni egy tárgyi néprajzi részt. Amikor már gazdagabb lesz a gyűjtemény, az egyházkerület (a kollégium visszaszolgáltatót épületének tulajdonosa – szerk. megj.) gondoskodhatna arról, hogy megfelelően képzett szakemberek vegyék át a munkát, hiszen ha nem veszítettük volna

el a régi múzeumot, ahhoz is kellett volna személyzetet toborozni. Én így látom múzeumunk jövőjét. Csak azért is meg kell mutatni, hogy képesek vagyunk visszavarázsolni azt, amit igazságtalanul elvettek tőlünk. Ami a régít illeti, remélem, hogy nem viszik el máshova. Ha 229 évig itt volt, ebből 137 évig a Bethlen-könyvtár mellett, lehetőleg maradjon ugyanott ezután is – fejtette ki a fizikatanár.

A nagymúzeum bővítésén lelkesen dolgozó elődök lenyűgöző munkásságát, életútját, a gyűjtemény gyarapításának mérföldköveit az utóbbi évtizedekben a kollégium tanárai igyekeztek a feledéstől megmenteni: cikkeket, tanulmányokat írtak, diákjaik tudományos dolgozatokat

készítettek. A fentiekben ismertetett adatokat ebből a szétszórtan elérhető gazdag forrásanyagból sikerült tömöríteni, amelynek jelentős részét Dvoráček Ágoston bocsátotta rendelkezésemre. A tanár úrnak az ügy iránti lelkesedését mi sem igazolja jobban, minthogy az elmúlt hetekben egymás után jelentek meg postaládámban levelei az újabb és újabb adalékokkal, érdekesítő olvasnivalókkal.

„Nekem gyermekkorom egyik nagy élménye volt a nagyenyedi múzeum – emlékszik Dvoráček Ágoston. – Amikor 1990-ben tanárként a kollégiumba kerültem, még gyakrabban léphettem át küszöbét – tette hozzá. Megjegyzte, 2020-ban megalakítottuk a Fenichel Sámuel önképzőkört (a névválasztás nem volt véletlen!), és diákjaink egyik érdeklődési területe a kollégium nagyjai mellett az iskola nagykönyvtára és

1849. január 8-án elpusztult a múzeum is, akadtak azonban lelkes tanárok és diákok, akik alapos munkával a század végéig még gazdagabbá tették, mint amilyen korábban volt. Más idők jártak akkor, de bízom abban, hogy lelkes munkával a kismúzeumot bővíteni lehetne.

gyűjteményeinek megismerése volt. Az évek során 21 olyan diákdolgozat és tanulmány született, amely a múzeumot és a hozzá kötődő tanárok és diákok tevékenységét mutatta be. Ehhez hozzáadhatunk még legalább hét tanulmányt, amit ebben a témakörben tanáraink írtak és egy komoly kötetre való anyag gyűlt össze. Egy ilyen kiadvány – ha sikerülne megvalósítani – talán felkelthetné az érdeklődést múzeumaink iránt és segíthetne az újjáépítésben. Nagyenyeden az elmúlt 400 év alatt sokszor kellett újrakezdeni mindent, és ez eddig sikerült is!

KEREKES EDIT
keredit@yahoo.com

A magyar nyelv és irodalom tanításának helyzete Kolozs megyében

A magyartanár feladatköre minden romániai magyar iskolában túlmutat a munkaköri leírásban foglaltakon. Olyan elvárásoknak kell eleget tennie, mint: az intézményről közzétett anyagok (iskola-újság, weboldal, Facebook-bejegyzés stb.) megírása, javítása, megemlékezések, iskolai műsorok szervezése, színjátszó kör irányítása, különböző, a nemzeti identitást és nyelvi önazonosságot erősítő programok, versenyek szervezése, újabb televíziós leckék tartása. A magyartanár személye tehát modell lehet a kultúránkhoz, a közösségi értékekhez való viszonyulásban.

Újabb szerep

A minőségi tanórák tartása, a vizsgákra történő felkészítés mindezeknél fontosabb elvárás, ami a járvány idején különösen nagy hangsúlyt kapott. Hogyan tudjuk közel vinni a diákokhoz a tanítandó tartalmakat? Érdeklített tudjuk-e tenni őket az új ismeretek, képességek elsajátításában? Az online oktatás okozta személytelenség és távolság miatti űrt ki tudja-e tölteni a pedagógus személyének kisugárzása, módszertani tudása? Az elmúlt két év még inkább megtanított bennünket arra, hogy folyamatosan frissítenünk kell eszközkészletünket, ismernünk kell a legújabb követelményeket, munkaeszközöket és módszereket.

A tanári lét alapos megismerését követően 2021 szeptemberétől elvállaltam a

Kolozs megyei magyartanárok szakmai irányítását, elfogadva a Kolozs megyei tanfelügyelőség részéről felkínált tanfelügyelői állást. Mindaddig módszertanoként volt részleges rálátásom közös tevékenységünkre, az újabb szerepből pedig egy teljesebb képet szeretnék alkotni az itt zajló magyar nyelv és irodalom tanításáról. Ennek érdekében kérdőívet küldtem ki a kollégáknak, melynek néhány kérdéskörét elemzem a továbbiakban. A 2021–2022-es tanévben Kolozs megyében 57 magyartanár tevékenykedik, közülük 47 címzetes, 8 helyettesítő, 1 álláshalmozó és 1 szakképzetlen. Közülük 4 pályakezdő, 20 véglegesítő vizsgával, 14 második fokozattal, 19 első fokozattal, valamint 5 doktori címmel rendelkező tanár. Az említett kérdőívet 49 kolléga töltötte ki, mely a tankönyvek és segédanyagok

használatával, a továbbképzésekkel, a magyartanítással kapcsolatos véleményük iránt érdeklődött. A különböző kérdésekre beérkező válaszok száma eltérő, mivel nem volt kötelező mindegyikre válaszolni.

Népszerű segédanyagok

Egyik kérdés azt vizsgálta, hogy milyen számban vették igénybe tanáraink a továbbképzések nyújtotta lehetőségeket. Az elmúlt tanévben a kollégák 63,8, az elmúlt 5 tanévben 14,9 százaléka vett részt valamilyen kurzuson, 8,5 százaléka ennél régebb, 12,8 százaléka nem kapcsolódott be semmilyen továbbképzésbe.

A tanügyminisztérium által jóváhagyott, jelenleg érvényben levő tankönyveket a megkérdezettek 87,8 százaléka használja, a többi mellőzi azokat. Az

Segédanyag megnevezése	A segédanyagot használó pedagógusok száma
Pethőné Nagy Csilla módszertani kézikönyve és irodalom-tankönyvei a 9–12. osztálynak	15
Belényi Andrea – Várad Izabella: <i>Szövegértés, szövegalkotás. Gyakorlófüzet nyolcadikosoknak</i> . Kreatív Kiadó	12
Corvin-munkafüzetek	11
Szűcs Hedviga – Tamás Adél – Köllő Zsófia: <i>Szövegvilágjáró. Munkafüzet a 6. osztály számára</i> . Kreatív Kiadó	11
Tamás Adél – Bucur Tünde: <i>Szövegvilágjáró. Munkafüzet a 6. osztály számára</i> . Kreatív Kiadó	10
A Mozaik Kiadó tankönyvei	10

Pethőné Nagy Csilla módszertani kézikönyve

A kézikönyv célja, hogy a tankönyvcsaládot megalapozó tudományelméleti, szemléleti hátteret explicitte tegye, emellett a pedagógiai és metodikai vonatkozásokat bemutassa, így könnyítve meg a tankönyvek alkalmazhatóságát, a tanulási folyamat szervezését, az ötletgyűjtést, a módszerek és technikák megfelelő kiválasztását és felhasználását, hiszen ahogy Pethőné is hangsúlyozza a bevezetésben: „a tankönyvek anyaga pusztán egyfajta kínálat, amely súlyozást, válogatást, választást, döntést igényel, vagy épp kiegészítésre ösztönöz”. A tudományelméleti keret, a munkaszervezési módok, munkamódszerek és technikák

részletezése után a könyv konkrét tanmeneteket is javasol az egyes évfolyamokra lebontva. A Pethőné-könyvekhez kapcsolódó, a módszertani kézikönyvben részletesen ismertetett tanári módszereket tanórai keretek között megvalósító audiovizuális anyagok megtalálhatóak a YouTube-on: az Odüsszeia tanításához az asztalterítő és a T-táblázat kombinálása, illetve jellemterkép készítése; Szapphó költészetéhez a kettéosztott napló és halmazábra alkalmazása; fűrtábra az anakreóni dalokhoz; valamint az időmértékes verselés tanításához jelöléstáblázat (interaktív jegyzetelés) használata.

utóbbiak többnyire líceumi osztályokat tanítanak.

A legújabb tanterveink koncepcióját érvényesítő, a nyelvérték fejlesztését, a nyelvi nevelést, a funkcionális nyelvhasználatot előtérbe helyező, kétkötetes *Feladatbank anyanyelvi tanórák tervezéséhez az V–VIII. osztályban* (szerk. Kádár Edit, Ábel Kiadó) című segédanyagot a tanórák szervezésében a megkérdezettek 41,3 százaléka használja, 54,3 százaléka ismeri, de nem használja, 4,4 százaléka nem ismeri. A tanórák előkészítésében használt további legnépszerűbb segédanyagokra vonatkozó információkat a táblázatban gyűjtöttem össze.

Olyan elvárásoknak kell eleget tennie, mint: az intézményről közzétett anyagok (iskolaúj-ság, weboldal, Facebook-bejegyzés stb.) megírása, javítása, megemlékezések, iskolai műsorok szervezése, színjátékos kör írányítása.

Alkalmazások, feladatkészítők

Az online oktatásnak köszönhetően nagyobb teret hódított az úgynevezett szabad hozzáférésű tananyagok és eszközök használata. Ezalatt az internet segítségével elérhető és a tanításban használható komplex tananyagokat, a diákok aktív részvételét támogató segédanyagok, források használatát értjük. A megkérdezettek kisebb-nagyobb mértékben használják ezeket az eszközöket. A legnépszerűbb

(29 felhasználó) az *Nkp.hu*, azaz a magyarországi Nemzeti Köznevelési Portálon közzétett okostankönyvek, melyek kész tananyagokat, feladatsorokat kínálnak tanárok és diákok számára egyaránt. A második legnépszerűbb a Wordwall alkalmazás. Segítségével olyan interaktív feladatokat hozhatunk létre, melyekkel változatossá tehetjük a tanórát. Ezt 28 kolléga használja. A Google oktatási csomagot 27, a Mozaweb kínálja innovatív digitális oktatási megoldásokat 18 magyartanár használja. A Kahoot online feladatkészítőt 17, a Learningapps interaktív, multimédiás eszközt is 17 megkérdezett alkalmazza. Nagyobb népszerűségnek még a Microsoft Teams, a Quizizz (16-16 felhasználó) és az Okosdoboz digitális taneszköz örvend. A Livresq, Socrative, Liveworksheets, Bookcreator, Genially, Flippity, Redmenta, Wakelet, Padlet stb. nem vagy nagyon kis mértékben használt eszközök.

Magyartanításunk legégetőbb problémája 11 magyartanár szerint az, hogy a pedagógus részéről túl sok időt vesz igénybe a különböző tartalmak, oktatási segédeszközök kidolgozása. Tíz pedagógus szerint a magyartanárok többsége nem rendelkezik megfelelő képzéssel, felkészültséggel a jelenlegi kompetencia-alapú tantervek szerinti tanításra. Kilenc válaszadó szerint tanterveink bonyolultak, nehézkesek, a gyakorlati munkát nem segítik. Nyolc kolléga úgy látja, hogy a kimeneti követelmények és a vizsgatételek túl általánosak, nem támogatják a minőségi oktatást. Heten az érvényben levő tankönyvek koncepcióját, nyelvezetét látják a legnagyobb akadálnak munkájuk végzése során.

Örömmel nyugtáztam, hogy a Kolozs megyei magyartanárok törekednek a hazai segédanyagok mellett az anyaországi

és az internet kínálta taneszközök használatára. Jelentős többségük törődik személyes szakmai fejlődésével, ugyanakkor többen segítséget szeretnének kapni módszertani, gyakorlati úton a nyelvtanítás terén történő megújulásban.

A statisztikai adatok után hadd említsem meg a megye magyartanárainak a helytállását a televíziós leckék létrehozása terén is. Az oktatási minisztérium és a Román Televízió együttműködési protokolluma értelmében a 2020–2021-es tanévben is megvalósul a *Telesuli* program, melynek célja oktató-nevelő televíziós műsorok sugárzása pedagógu-

Tanterveink bonyolultak, nehézkesek, a gyakorlati munkát nem segítik, a kimeneti követelmények és a vizsgatételek túl általánosak, nem támogatják a minőségi oktatást.

sok közreműködésével, legfőképp a vizsgatantárgyak témakörében, így magyar nyelv és irodalomból is. Mivel az országos szinten sugárzandó leckék felét a Kolozsvári Televízió stúdiójában rögzítik, a mi megyénk tanárai, köztük a magyarosok is, oroszánrészről vállalnak a program megvalósításában. Emellett a Megyei Tehetőség gondozó Központ kínálja lehetőséggel is élünk, hisz négy csoport számára zajlik ennek keretében tehetséggondozás heti rendszerességgel.

PÉTER MÓNICA MÁRIA

monimaripeter@yahoo.com

Szövegvilágjáró

A munkafüzet a Kreatív Kiadó V. osztályos Magyar nyelv és irodalom tankönyvének anyagát egészíti ki. A tankönyvhöz hasonlóan a 2017/2018-as tanévtől életbe lépő, az V–VIII. osztály számára készült új magyar nyelv és irodalom tantervre épül. Három fejezetet tartalmaz, szövegértési, irodalomolvasási és szövegalkotási feladatokkal.

A Tudtad? fejezet a tankönyvi témaköröket kiegészítő köznap-i szövegek és az ezekhez kapcsolt kérdéssorok segítségével fejleszti a szövegértési kompetenciát. Az Olvastad? fejezet az

irodalom területén való tájékozódásban segít: olvasmányokat ajánl, és ezek feldolgozásához nyújt fogódzót kreatív feladataival. Az Írni jó fejezet pedig a különböző típusú szövegek írására készíti fel a tanulókat, figyelembe véve az írás folyamatát és az egyes szövegfajták sajátosságait is. A Szövegvilágjáró elsősorban a tanterv szóbeli és írásbeli szövegértési és szövegalkotási képesség területeire, a Feladatbank pedig főként a nyelvi megformálásra való érzékenység és igényesség kompetenciáira fókuszál – ekként egészítik ki egymást és a tankönyvet.

Világnapi betekintés a színházi kulisszák mögé

Egész napos programmal várta a színház március 27-i világnapján a Kolozsvári Állami Magyar Színház a gyerekeket és felnőtteket annak örömeire, hogy az online térbe kényszerült ünneplések után ismét személyesen találkozhatnak alkotók és nézők. Sok gyerek volt kíváncsi arra, mi rejlik a színház kulisszái mögött, így őket is bevezették a világot jelentő deszkákra a társulat színészei. Megtekinthették a jelmezeket, díszleteket, a különleges közeget. A világnapi vezetett sétákon az érdeklődők betekintést nyerhetnek a színház működésének izgalmas kulisszatitkaiba Csutak Réka és Laczkó Vass Róbert vezetésével.

FOTÓK • JAKAB MÓNICA

Diákok a háborúról: fontos téma a világképalkotás szempontjából

Február végén mindenkit váratlanul ért a hír, hogy háború tört ki a szomszédos országban, mindenki csak kapkodta a fejét, és már azon kezdett gondolkodni, hogy mi lesz, ha ide is elér a szele. Azóta eltelt jó pár hét, és úgy tűnik, már nem annyira téma a háború a diákok körében, valahogy lassan a mindennapok részévé vált. Középiskolásokat kérdeztünk arról, hogy mit gondolnak az orosz–ukrán háborúról, hogyan érintette őket, honnan tájékozódnak a hírekről, milyen gyakorisággal olvasnak a történeletről, illetve, hogy ez hogyan befolyásolta terveiket, jövőképüket.

Hermán Dániel, a kolozsvári zeneiskola 10. osztályos tanulója úgy emlékszik vissza, az első napokban nagyon megijedt mindenki körülötte, az iskolában és a családban is. „Emlékszem, hogy az első pár napon otthon az volt, hogy miután mindenki befejezte a munkát, sulit, a tévé előtt ült, és nézte, hogy mik a legújabb fejlemények. Az iskolában az órák előtt is ezt beszéltek, a tanárok és a diákok

sajnálják, ami ott történik, együttéreznek az ukrainaiakkal, de a sok hír nagyon fárasztó tud lenni.

Vass Péter, a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum 12. osztály tanulója szerint nagyon meglepő volt, amikor diáktársaival hallották a hírt, hogy háború tört ki, mivel addig biztonságban érezték magukat Romániában, ám ez azután gyökeresen megváltozott. Ennek ellenére voltak pozitív hatásai is a hírnak, ő például elkezdte jobban értékelni azokat a dolgokat, amelyeket korábban nem mindig vett figyelembe. „A háború felerősített benne bizonyos érzéseket, például elkezdtem jobban értékelni a barátokkal, családdal töltött időt, az emberekhez való viszonyulásom is változott. Látva azt, hogy mi történik Ukrajnában, automatikusan beleképzeltem magam az ő helyzetükbe, és úgy éreztem, igyekezni kell úgy élni, hogy ne legyen majd megbánásom, hogy mindenkivel, akivel tudok, jó viszonyban kerüljek, megoldjak bizonyos konfliktusokat” – mondta.

A háborúról nem sokat beszélgettek az iskolában

Mindkét diák azt mesélte, hogy a családban több szó esett a háború témájáról, próbálták körüljárni azt, hogy ez mivel járhat ez, az iskolában viszont alig beszéltek róla, csak néhány órán vitatták meg 10–15 percben a történeteket. Hermán Dániel arról mesélt, hogy a családban az elején a pánik miatt már azon is gondolkodtak, hogy ha ide is elér a háború, hova lehet majd menekülni, ám az utóbbi időben inkább „csevegésszerűen” szokták egymással közölni a legfrissebb híreket, megbeszélni a napi történéseket.

Mint mondta, a háború kitörése előtt talán angol- vagy magyarórán esett szó az előzményekről, voltak tanárok, akik már akkor mondták, hogy ez nagyon rossz lehet, és találgatták is az osztályban, hogy lesz-e, vagy sem háború. Utána az iskolában nem nagyon beszéltek a témáról, az osztályfőnöki órán említették röviden, akkor lehetett véleményt mondani.

Vass Péter azt mesélte, hogy otthon többnyire inkább közösen nézték a híreket, és azokat beszéltek meg. Ő ugyanakkor egy könyvet is olvasott a témában, az orosz–ukrán kapcsolatról, amit egyik barátja ajánlott neki. „Egyik barátom olvasta éppen Tim Marshalltól *A földrajz fogságában* című könyvet, amely igazából földrajzilag mutatja be például Oroszországot, és szerepel benne az is, hogy miért olyan fontos Ukrajna földrajzilag Oroszországnak. Nagyon érdekesnek találtam ezt a kötetet, és segített kicsit jobban megérteni a történeteket, így nemcsak a napi sajtóból tájékozódtam” – mondta.

Arról, hogy az iskolában mennyire vitatták meg a témát, azt mondta, hogy épp csak megemlégtették a háborút, nem foglalkoztak vele különösebben, történelemórán beszéltek róla egyszer, 15–20 percet, de ennyi. Ennek ellenére szerveztek például adománygyűjtést a suliban, amelyen minden osztály részt vett, és az összegyűjtött adományokat eljuttatták Ukrajnába. A marosvásárhelyi diák szerint azért igény lett volna arra, hogy többet beszéljenek a háborúról, ám persze, mint mondja, ez személyfüggő, viszont „az általános világképalkotás szempontjából fontos téma”, amiről beszélni kell.

Hermán Dániel

is ezt osztották, mindenhol ezt lehetett hallani. Akkor még nem tűnt fárasztónak a téma, mert kicsit mindenki izgult, és mindenkiből előjött a belső félelem, szorongás, és persze az önzőség is, hogy akkor vajon mi is bajban vagyunk, kell-e menni katonának” – emlékezett vissza. Hozzátette, most már azért mindenki kicsit belefáradt a sok hírbe, persze nagyon

Honnan tájékozódnak a diákok?

Hermán Dániel arról is beszélt, hogy az elején a barátaival mindennap megvitaták az aktualitásokat, és az általános vélemény az volt, hogy inkább menekülnének, ha a háború frontvonala Romániába kerülne át, mint maradnának. Mostanában, mint mondja, már nem annyira téma a háború, az elején a beszélgetés még arról is szólt, hogy ki hova menekülne, de most már inkább a választások voltak a téma, és a háború a háttérbe került. Vass Péter úgy látja, ránk, romániaiakra a háború nincs közvetlen hatással, ezért is került ki a beszédtemák közül kitörésének első hónapja után, és már az a kezdeti félelem sem általános.

A diákokat arról is megkérdeztük, hogy honnan tájékozódnak a háborúról. Hermán Dániel úgy felelt, ő a román médiában az elején a Digi24-et olvasta, mivel azt tapasztalta, hogy ott a koronavírus időszakában is elég gyorsan közzéttek az iskolával kapcsolatos legfontosabb információkat. Magyar részről pedig inkább a Google-híreket nyitotta

A háború felerősített bennem bizonyos érzéseket, például elkezdtem jobban értékelni a barátokkal, családdal töltött időt, az emberekhez való viszonyulásom is változott. Látva azt, hogy mi történik Ukrajnában, automatikusan beleképzeltem magam az ő helyzetükbe.

meg, amely alkalmazás többféle portál cikkeit gyűjti egybe, és ott a legkevésbé figyelemhajtás címekre kattintott, inkább a mérsékelt cikkeket olvasta. Jelenleg már nem olvas híreket napi szinten, de van olyan, hogy néhány naponta rákeres egy kulcsszóra, vagy hall valamit, és annak utánanéz. Olyan is történt, hogy a rádióból, tévéből hallott néhány új fejleményt, és arra keresett rá, ám, mint mondja, azért is nem olvasa ezeket már napi szinten, mert nincs szüksége arra a pluszszorongásra, amit

ez okoz, hiszen „fárasztó tud lenni a folyamatos médiafogyasztás”.

Vass Péter két-három naponta azért még elolvas néhány cikket, többnyire a közösségi médiában teszi ezt meg, vagy a román és magyar híradót hallgatja, innen tájékozódik. Azonban ő is elmondta, úgy érzi – szerencsére –, hogy már kevésbé befolyásolja az életét a háború, és ha a helyzet nem változik, tehát nem fenyegeti Romániát is az offenzíva, akkor az itt élő fiatalokra ez egyre kisebb hatással lesz.

Mennyire befolyásolták a fiatalok jövőképét a történetek?

Hermán Dániel elmesélte, hogy neki egyik kárpátaljai ismerőse Budapesten él pontosan a 2014-es ukrán–orosz konfliktus óta, és tőle hallott először a háborúról. Mint mondja, az ő személyes terveit, életét nem befolyásolta a háború, nem szeretne sem Oroszországban, sem Ukrajnában továbbtanulni, ám van több ismerőse is, akik életére kihatott. Arról, hogy mi a háború hosszú távú következménye, úgy vélekedett: Ukrajnában főleg az a probléma, hogy senki nem tudja megmondani, meddig tarthat a háború. „Éppen tegnap gondolkoztam egyébként arról, számolgattam az ujjaimon, hogy mióta is tart a háború, és már nem tudtam megmondani. Nagyon összerosódik minden mindennel, és a hírek is mintha mindennap ugyanazok lennének. Egy ország pusztulását látjuk mindennap, ami nagyon elszomorító” – mondta.

Hozzátette, hogy így nyilván Ukrajna sem virágozhat fel, a háború után a teljes országot újjá kell építeni, ami rettentően nehéz lesz. Romániai következményként kiemelte azt, hogy megdrágult például a gáz, vagy a menekültek problémáját, akik napról napra egyre többen hagyják el az országot, és keresnek menedéket Romániában és a környező országokban. Hermán Dániel egyébként azt látja, hogy Románia teljesen másképp kezeli ezt a kérdést, mint Magyarország, ahol a kampányban is felhasználták a háborút, és úgy tűnik, kapóra is jött a kormánypártnak. Mint mondta, neki is sok ismerőse van, aki önkéntesként segít, a határra jár segédkezni, és úgy látja, Romániában nagyon gyorsan összeálltak az emberek, hogy segítsék az ukrajnaiakat.

Arról, hogy a koronavírus járványra rátevéődő háború hogyan befolyásolta a jövőképét, azt mondta: tulajdonképpen

nem sokat változtatott, akárcsak a Covid sem, az csupán annyit jelentett számára, hogy 9. osztályba maszkban kellett felvételiznie, és a zeneszakon „nagyon abszurd módon” zajlottak a vizsgák, például videófelvételen kellett hangszervizsgát tenniük. De, mint mondja, a háború tulajdonképpen semmi olyan nagy életeseményt nem tett tönkre, amire emlékezne, ugyanakkor úgy gondolja, a háború nem húzódik át Romániába, „nem érné meg igazából senkinek”, emiatt már nem fél.

Vass Péter

Vass Péter úgy nyilatkozott, az ismerősi körében vannak olyanok, aki a házukba fogadtak be menekülteket, vagy segítettek az elszállásolásukban különböző kulturális központokba, és ő összességében azt hallotta, hogy az látszik az embereken, hogy nagyon félnek, és nem tudják, hogy igazából mikor mehetnek vissza Ukrajnába, ha visszamehetnek egyáltalán. Hozzátette, az ő személyes életét, terveit sem befolyásolta ez a háború, a téma pedig időnként még előkerül, egy-egy súlyosabb hír kapcsán, de összességében a háború már nem mindennapi téma sem a családban, sem a baráti társaságban.

LŐRINCZ ANNA

lorincz.anna@protonmail.com

Testi-lelki teherbírás, avagy az egészség nem csak salátaevés

Az ember fizikai ellenálló képessége nem csak az immunrendszer erősségét, vagy a fittségi/edzetségi szintet foglalja magába, hanem a lelki ellenálló képességet is, mely tudományosabb megnevezésben reziliencia néven vált ismertté az elmúlt években. Magyarán, az olyan embert nevezzük reziliensnek, aki jól boldogul az életben. A közelmúlt eseményei, melyek mindannyiunk életét befolyásolták, és még most is befolyásolják, a lelki teherbíró képességünk, azaz rezilienciánk határait feszegetik.

Az egészség nemcsak a lapos hasról szól

Ez a képességünk valójában azt mutatja meg, hogy az életünkben felmerülő változásokkal, krízishelyzetekkel, illetve traumákkal milyen hatékonysággal tudunk megküzdeni. Az ilyen események megzavarják, kizökkentik az egyensúlyt. A reziliens ember képes az egyensúlytalan állapotot gyorsan és hatékonyan visszaállítani, képes megküzdeni, feldolgozni, továbblépni, felépülni és újrakezdeni. Mivel a lelki ellenálló képesség nem velünk született adottság, kiváltképp érdemes nagy figyelmet szentelni ennek tanulására/tanítására, befolyásolására, fejlesztésére már kisgyerekkorban. A családi környezet, a szociális kapcsolatok és kötődési minták, mind hozzájárulnak a rugalmas, reziliens, az életben jól boldoguló felnőtt életéhez. A teljes körű egészséges életmód közel sem szól csak a salátákról és a lapos hasról. Szellemi-lelki jóllétünk legalább annyira fontos és nélkülözhetetlen. Különösképpen a mai világban!

Csokis kifli, kóla, energiatital

Bármennyire is szeretnénk szőnyeg alá söpörni, nem beszélni róla, vagy nem fektetni kellő figyelmet rá, bízva abban, hogy minden magától megoldódik majd idővel, előbb-utóbb be kell látnunk, és meg kell hallanunk a segélykiáltásokat,

A stresszhelyzetek sikeres kezeléséhez szükségünk van a fizikai és lelki ellenálló képességünkre egyaránt

melyek főleg gyermekek esetében nem mindig egyértelműek. Talán semmilyen intézmény és semmilyen társadalmi réteg nem sínylette meg olyan mérvadó mértékben a világjárványt, mint a tanügyi rendszer és a gyermekek. Azt gondoljuk, a nehezen már túl vagyunk, a szabályokat eltörölték, végre fellélegezhetünk. Ellenben bármilyen vészjóslón is hangozzon, a valódi megküzdés csak most kezdődött el. Egy újabb fordulponthoz érkezünk mindannyian, ahol fel kell dolgoznunk, tovább kell lépünk, és újra kell kezdenünk. Legyünk akár szülők, pedagógusok vagy gyerekek. Ezek a feladatok mindannyiunkat érintenek. Az online oktatást leginkább a vegetáláshoz, a tengődéshez hasonlíthatnánk, kiváltképp fizikai szempontból. Nem felejtethetjük el, hogy a gyerekek élete egyik napról a másikra váltott át aktívról a szinte teljesen inaktív életmódra, melynek mellékhatásait csak most tapasztaljuk. A szédülés, a hányinger, fejfájás, vérnyomásproblémák és az étkezési zavarok gyakorlata tilag mindennapos jelenséggé nőttek

ki magukat az iskola négy fala között, nem beszélve a fizikai sérülésekről és balesetekről. Törések, izomhúzódások, ficamok. A hosszú távú inaktív életmód legyengíti a mozgásszerveket, azaz az izmokat, csontokat, inakat, ízületeket, melyek már mérsékelt igénybevétel hatására is sérülékenyebbé válhatnak főleg akkor, ha az alimentációra sem fektetünk megfelelő hangsúlyt. A csokis kifli és kóla vagy chips és energiatital menü semmilyen formában nem támogatja a növésben lévő fejlődő gyermek szervezetét. Sem fizikális, sem szellemi szempontból.

Stressz és normális kerékvágás

Eva Edith Eger klinikai szakpszichológus, a holokauszt túlélője és a *Döntés* című nagy sikerű könyv írója ekképp fogalmaz a rezilienciáról: „az áldozatok arra várnak, hogy valaki kiszabadítsa őket. A túlélők flexibilisek. Az áldozatok haragba temetkeznek. A túlélők saját döntéseket hoznak”. Életünk nehéz időszakában a rugalmas lelki állóképesség lehet a leghatásosabb fegyverünk. Mivel

fejleszthető és tanulható képességről van szó, a döntés, hogy életünk krízishelyze-
teinek áldozatai, avagy túlélői leszünk,
csakis a mi kezünkben van. Az iskolai
rendszer, a korlátozások felszabadításá-
val rendkívüli gyorsasággal igyekszik
visszabillenteni mindent a normális ke-
rékvágásba, ami igen nagyfokú stressz-
szel jár, leginkább a diákok körében.
A járványhelyzet okozta változtatások
kifejezetten próbára tették a gyerekek
lelki állóképességét, ami ellenben nem
feltétlenül jelenti a legrosszabbat. Szá-
mos kutatás világított rá arra a tényre,
miszerint a gyakori krízisállapotok át-
élése úgymond megedzi, megerősíti a
lelki ellenálló képességet. A stressz el-
kerülhetetlen és már mindenki számá-
ra jól ismert fogalom, gyakorlatilag a
mindennapjaink része. A számonkérés,
a megfelelés, az elvárások és az időkor-
látok csak néhány azon stresszfaktorok
közül, melyekkel a diákok napi szinten
találkoznak. Az viszont, hogy mindez-
zel a mai kor gyermekei hogyan küz-
denek meg, vagy egyáltalán milyen

melyeket Susan Folkman amerikai psi-
chológus nyolc kategóriába sorol. Ezek
a konfrontáció, azaz a helyzettel való
tényleges megküzdés, eltávolodás, ér-
zelmek és viselkedés szabályozása, a
társas támogatás keresése, a felelősség vál-
lálása, a problémamegoldás, az elkerülés és
a pozitív jelentés keresése. Ha felidézzük
magunkban egy stresszes élethelyzetet,
vagy akár komolyabb krízist, könnyedén
meghatározhatjuk saját megküzdési straté-
giáinkat is, melyeket természetesen az évek
hosszú során át fejlesztettünk, még ha nem is
voltunk ennek teljes tudatában. A gyerekek
ugyanígy, egy adott krízisállapotról, saját-
ságos elhárító mechanizmust fejlesztenek ki.
Nekünk, felnőtteknek pedig az a dolgunk,
hogy ezeket a stratégiákat helyesen észleljük
és kellőképpen kezeljük. Hiszen mindany-
nyian másképp küzdünk meg az élet adta
nehézségekkel. Biztosan ismerünk olyan
személyeket, akik a számunkra igazán meg-
terhelő krízishelyzeteket sokkal jobban ke-
zelik, mint mi, vagy éppen fordítva.

Hová lett a felhőtlen gyerekkori szabadság?

A közelmúltban történt drasztikus vál-
tozások hatására az iskolás diákok visel-
kedése is megváltozott kisebb-nagyobb
mértékben. A történések arra engednek
következtetni, hogy az a képzeletbeli
pohár, mely ez esetben a gyerekek lel-
ki ellenálló képességét tükrözi, nemso-
kára betelik. A felhőtlen gyerekkori
szabadságot „játszottuk el” az elmúlt
két évben. A rengeteg tiltó és kötelező
szabály létrehozása frusztrációt, kese-
rűséget, elégedetlenséget és bizalmatlanságot
szült a gyerekek fejében, mely
napjainkban rendkívüli módon megmu-
tatkozik a viselkedésükben. Két éven
keresztül folyamatosan meg kellett
küzdniük a szinte napi szinten válto-
zó szabályokkal, az online oktatással,
a maszkhordással, a távolságtartással, a
kézfertőtlenítéssel. A szociális kapcsola-
tok kimaradásával, a felhőtlen játék
örömeinek elvesztésével. Akárhogyan
is nézzük: ez sok! És még szót sem ej-
tettünk azokról a diákokról, akiknek
olyan megismételhetetlen események
maradtak ki az életükből, mint a balla-
gás vagy a gólyabál, nagykorosítás stb.
Ugyancsak ebben a korosztályban fi-
gyelhető meg leginkább a stressz, mely-
lyel egyre nehezebben képesek megkü-
zdeni. Az elmúlt évtizedek a rohamosan

felgyorsuló világunkról szóltak, ám az
elmúlt hónap üteme mindent fölülmúl.
A végzős diákok számára bő egy hó-
nap múlva véget is ér a tanév, melyet
temérdek vizsga, számonkérés és meg-
felelés előz meg, melyek mind stressz-
eljárások. Mindezeket figyelembe véve,
felnőttekként jóval nagyobb megértés-
re és támogatásra vagyunk hivatottak,
mint valaha.

Az empátia és figyelem

A valódi megküzdés természetesen csak
most kezdődik el, melyben rendkívüli
szerepet fog játszani az összetartás, az
empátia és a figyelem. Sajnos időnként
hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy
a szülő-gyerek-pedagógus hármas egy
csapatban játszik egy közös cél érde-
kében, ellenben sosem késő tudatosít-
tanunk mindezt és tenni is érte. Ne
bízunk csupán a sorsra vagy az időre a
problémák megoldását. Ne engedjük el
a fülünk mellett a segélykiáltásokat és
legfőképpen ne várjuk el, hogy kétévnyi
krízishelyzettel egy hónap alatt meg-
küzdjenek a gyerekek, és úgy tegyenek/
viselkedjenek, mintha mi sem történt
volna. Mindannyian, kicsitől nagyig ré-
szesei voltunk a pandémiának, viszont
nem egyformán éltük/éljük meg azt,
sőt nem egyformán küzdünk meg vele.
A türelmetlenség talán a legnagyobb hi-
bánk ebben az időszakban. Hosszú ideje
vártuk már, hogy visszakapjuk a krízis-
helyzet előtti életünk, és úgy érezzük
nem vesztegethetünk el több időt. Épp
ezért gyorsulnak fel körülöttünk még
jobban az események, melyekkel aligha
tudunk lépést tartani. Csakhogy az út,
ami előttünk áll, az inkább tekinthető
egy maratonnak, mint sprintnek, mely-
nek megtételéhez szükségünk van mind
a fizikai, mind lelki ellenálló képessé-
günkre. Törekedjünk arra, hogy proak-
tív módon tekintsünk a jövőbe, azaz a
jövő történéseit ne fenyegetésként, ha-
nem lehetőségeként kezeljük, melynek
segítségével könnyebben, rugalmasab-
ban boldogulhatunk az életben.

A szerző a Kolozsvári Báthory István
Elméleti Líceum tornatanára.

MATEI LINDA

matei.linda@yahoo.com

**Ne bízunk csupán a sorsra
vagy az időre a problémák
megoldását. Ne engedjük
el a fülünk mellett a se-
gélykiáltásokat, és legfő-
képpen ne várjuk el, hogy
kétévnyi krízishelyzet-
tel egy hónap alatt meg-
küzdjenek a gyerekek, és
úgy tegyenek/viselkedje-
nek, mintha mi sem tör-
tént volna.**

mértékben képesek megküzdni, talán
a legégetőbb kérdések egyike a jövő ge-
nerációját tekintve.

Önismeret és személyes megküzdés

A szakirodalom számtalan tanáccsal,
ötlettel és stratégiával látja el az olva-
sókat a reziliencia fejlesztésére. A nehéz
élethelyzetekhez való alkalmazkodás-
hoz elengedhetetlen az önismeret és az
egyéni/személyes megküzdési vagy más
néven elhárító mechanizmusok megléte,

Famegmunkálási tanműhely: a műszaki oktatás szükségességéről

Hagyományos kézi gyalu és gyalupad, olyan, amilyeneket a falusi asztalosműhelyekben még ma is láthatunk munka közben, gépi eszközök, amelyek ma már nem hiányozhatnak egy jó asztalos felszerelése közül, elektromos szerszámok, valamint a legújabb technológia szerint működtetett, számítógépes program által vezérelt eszközök, darabolók, esztergálók, csiszolók, 3D-s munkaeszközök sorakoztak abban a szobában, amelyet Marosvásárhelyen a Bolyai János Tudomány és Technika Házában rendezett be

Egyre nagyobb a szakemberhiány, és ez ha így folytatódik, nem lesz, aki megjavítson egy háztartási gépet, felszereljen egy polcot, vagy megigazítson egy cserepet.

az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) a magyarországi Innovációs és Technológiai Minisztérium anyagi hozzájárulásával. A felszereléssel, amelyet márciusban mutattak be azon a helyen, ahol egykor Bolyai János fizikus lakóháza állt, azoknak a vásárhelyi és környékbeli iskolásoknak szeretnék felkelteni az érdeklődésüket a famegmunkálási, asztalosi, ács-, fafaragói szakma iránt, akik még nem döntöttek el, hol folytatják tanulmányaikat az általános iskola elvégzése után.

Egyre kevesebben választanak olyan szakmát maguknak, amelyhez nem szükséges gimnáziumi felkészültség vagy érettségi, csupán gyakorlati tudás, jól kell érteni hozzá, el kell sajátítani az alapoktól kezdve, meg kell tanulni a szerszámok használatát – fogalmazott Illés Ildikó Maros megyei főtanfelügyelő-helyettes, aki a famegmunkálási tanműhely bemutatóján a műszaki oktatás haldoklásáról

beszélt, arról, hogy a szakiskolák osztálytermei konganak, a tanulók nem választanak szakmát maguknak, inkább igyekeznek gimnáziumban folytatni a tanulmányaikat, még akkor is, ha tudják, hogy az érettségivel vagy az egyetemi oklevéllel sokkal nehezebb elhelyezkedni, megélhetést találni. „A nyolcadik osztályos, 14 éves fiatal még nem is igazán tudja, mit szeretne csinálni az életben. Lehet, hogy a padtársa a Bolyaiba megy, és akkor azt mondja, miért ne, megpróbálja ő is. Elsősorban a szülőket kellene rávenni arra, hogy a műszaki oktatás felé irányítsák a gyermekeiket” – mondta a főtanfelügyelő helyettes, hangsúlyozva, hogy egyre nagyobb a szakemberhiány, és ez ha így folytatódik, nem lesz, aki megjavítson egy háztartási gépet, felszereljen egy polcot, vagy megigazítson egy cserepet.

A famegmunkálási tanműhely bemutatóján részt vettek azoknak az iskoláknak a vezetői, amelyek kikölcsonözhetik az eszközöket a Bolyai János Tudomány és Technika Házától: Marosvásárhelyről a 7-es számú, a Bernády György és a Tudor Vladimirescu Általános Iskolák, valamint a környékbeli településekről, Maroszentgyörgyről, Koronkából és Mezőpanitból. Ahogy Csegi Sándor, az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság vásárhelyi elnöke elmondta, bérmentve használhatják a szerszámokat, a diákok kipróbálhatják, dolgozhatnak azokkal, fejleszthetik gyakorlati készségüket. „A falun élő gyerekeknek adott a lehetőség, hogy valamit megjavítsanak, összeszereljenek, a ház és a gazdaság körül mindig van javítanivaló. Ellenben a városi gyerekeknek ez kevésbé adatik meg, nincs is alkalmuk kipróbálni magukat. Ezzel a programmal azt szeretnénk támogatni, hogy a fiatalok felismerjék adottságaikat, kipróbálhassák a készségeiket, azt, hogy mit jelent valamit megvalósítani, létrehozni, a fából alkotni valamit” – fogalmazott Csegi, hozzátéve, hogy a kikölcsonözött

eszközöket az iskolákban javításra is használhatják, ha valami elromlott, valamit pótolni kell, akkor ezekkel az eszközökkel dolgozhatnak.

Az általános iskolákban nem létezik szakmai oktatás, az egykori műhelygyakorlatok megszűntek, ma a tanulók számítógépes tudásukat fejlesztik, holott a gyakorlati tudásra is szükség van, az nem nem évül el – hangzott el a bemutatón. Ám ahhoz, hogy ezekkel a szerszámokkal megismerkedhessenek, be kell vinni azokat az iskolákba, lehetőséget kell

Az általános iskolákban nem létezik szakmai oktatás, az egykori műhelygyakorlatok megszűntek, ma a tanulók számítógépes tudásukat fejlesztik, holott a gyakorlati tudásra is szükség van, az nem évül el.

biztosítani, hogy kipróbálhassák a diákok azokat. Órák utáni gyakorlati foglalkozásnak, tehetséggondozásnak szánják, megismerkedhetnek a fafaragás, az esztergálás, az ácsmunka, tetőszerkezet szerszámaival, valamint a számítógépezérlésű eszközökkel – hangsúlyozta a program felelőse, hozzátéve, hogy a bemutatott eszközöket az őszi iskolakezdesre áttelepítik azokba az iskolákba, ahol igényt tartanak rájuk. A használatért nem kell fizetni, ám a szállítás, a javítás, a fogyóeszközök pénzbe kerülnek, ezért a polgármesteri hivatalok támogatására is számítanak.

MOLDOVÁN ZENKÓ
zenni13@yahoo.com

Vallásturizmus szak indul Gyergyószentmiklóson

Új szakot indít ősztől a gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Műszaki Líceum: a vallásturisztikai osztályba 14 diákot várnak. A korábbi teológiai szakirányt felváltó vallásturizmus ötvözi a humán és teológia szakot, de mindezek mellett Siklódi Piroska iskolaigazgató szerint a képzés hangsúlyozottan turisztikai jellegű lesz.

Változásra volt szükség, nem lehetett folytatni az eddigi teológia szakot, hiszen folyton csökkent az érdeklődés iránta, ugyanis a közvélekedés szerint ezt a képzést az választja, aki papi pályára készül, és ez akkor is tartja magát, ha cáfolja a tanulmányaikat orvosi, jogi karon folytató korábbi végzősök példája – magyarázta kérdésünkre Siklódi Piroska, a gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Műszaki Líceum igazgatója. Adja magát a magyarázat, hogy miért esett az iskolát fenntartó érsekség választása éppen az Erdélyben viszonylag újnak számító képzésirányra, vallásturizmusra: a csíksomlyói pümködsi búcsú évről évre népszerűbb, az érsekség tapasztalatai azt mutatják, hogy az utóbbi időben általában véve is felerősödött az érdeklődés a zárandoklatok iránt. „A Mária-utat ugyan valamelyest a medve megette” – utal Siklódi Piroska a Székelyföldön elszaporodó medvepopulációra, a gyalogos zárandoklatokat némileg hátrányosan érintő hatására, mégis úgy véli, Gyergyóban „a turisztika nagyon kéri a szakembert”.

A vallásturisztikai osztályba bejutó diákok az általános kilencedikes tantervet fogják követni, hangsúlyozott figyelmet fordítanak a német és angol nyelv oktatására, vallás- és egyháztörténeti ismeretek mellett turisztikai, gazdasági tantárgyaik is lesznek. Ugyan eredetileg külön vallásturisztikai osztályt igényeltek, ezt a minisztérium nem engedélyezte, így elvileg a mechatronikai szakirányú, szintén 14-es csoporttal együtt alkot egyetlen kilencedik osztályt a vallásturisztikai képzésre jelentkező diákcsoport. „A gyakorlatban viszont szinte nem is lesz közös órája a kétféle szakos kilencedikeseknek, annyira eltérő a kétféle szak” – fejti ki az igazgató hozzátéve, hogy akár

jóvá is hagyhatták volna a külön osztályt, hiszen így módon a költségek nagyjából azonosak lennének.

A szakmai gyakorlati időszakot részben az iskolában töltik majd a diákok, részben az egyház és a helyi turisztikai cégek fogadják őket. Siklódi Piroska szerint hasznos eszköz az okostábla, így a turisztikai kabinetben interaktív projektek révén szervezhetik meg a szakmai gyakorlati képzést: megterveznek egy zárandoklatot adott helyre, egy útvonalat, turistacsoportot szerveznek, megtanulják, hogyan kell egy csoportot vezetni, kiválasztják a látogatandó célpontokat, bemutatják azokat, stb. Az igazgató szeretné Erasmus-projektekbe is bevonni a vallásturisztikai osztályt, távolabbi vidékekre eljuttatni a diákokat, lapunknak azt mondta, Rómában, Spanyolországban vannak római katolikus iskolák, ahol fogadnák az erdélyi diákokat. Spanyolországban megtapasztalhatnák az El Camino zárandokút vonal sajátosságait, akár itthon is hasznosítható tapasztalatokat szerezve.

A minisztériumi előírások szerint évente 8–10 szaktantárgyat tanulnak majd a képzés négy éve alatt a diákok, a két idegen nyelv mellett például latint is, bibliai ismereteket, de lesz többek közt egyházművészet, vallásturizmus földrajza, turisztikai marketing, a turisztikai tevékenységek technológiája, vallásturizmus gazdaságtana is az órarendjükben. Kérdésünkre, hogy kik fogják tanítani a többszörös képzést (turisztikai, egyházi és pedagógiai ismereteket is) feltételező tantárgyakat, Siklódi Piroska így felelt: „Gyergyóban a polcrakóknak is turisztikai diplomájuk van”, utalva itt a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem kihelyezett turisztikai földrajz karára. Említette ugyanakkor egy nagyon jó munkatársukat, akit jelenlegi

mesteri állásában szakképzetlenségként foglalkoztatnak, de turisztikai diplomával rendelkezik, a pedamodult is elvégezte, és hegyimentő-képesítése is van, így a vallásturisztikai szak beindulásával végre szakképzett oktatóként alkalmazhatják. A szakon a helyi papokra is számítanak, akik eddig tanúsított hozzáállásuk alapján az iskolaigazgató véleménye szerint készségesen bekapcsolódnak majd az ifjak képzésébe.

A szakra a sikeres szakaszzáró vizsgát tett nyolcadikos végzősöket várják. Szóbeli felvételi vizsga is lesz, Siklódi Piroska azzal biztatja az érdeklődőket, hogy „aki járt vallásórára, annak nem jelent majd problémát ez a vizsga”. A felvételi konkrét feltételeit az egyházzal közösen fogják a következő időszakban kidolgozni. A négyéves képzés végén érettségi oklevelet szerezhetnek a diákok, szakmai képzettségüknek köszönhetően pedig mind turizmusban, mind egyházi berkekben állást találhatnak.

Erdélyben a 2020–21-es tanévben a szatmárnémeti Hám János Líceum hirdetett felvételt vallásturisztikai osztályba, az országos szinten is jelentősnek számító turisztikai forgalmat lebonyolító Nagyváradon a Szent László Római Katolikus Teológiai Líceumban működik vallásturisztikai szak. Székelyföldön sok a látnivaló, természeti kincsektől búcsújáróhelyeken át különféle templomokig, így a megfelelő kísérőprogramok megtalálásával bővülő kínálat révén a vallásturizmusnak virágzó jövője lehet a térségben – az új ötletek feltalálása, vonzó programok létrehozása pedig talán éppen a mai tizenévesekre vár.

KEREKES EDIT

keredit@yahoo.com

Hazám, hazám

A mi iskolánk magyar iskola. Persze van németóra, angolóra, sőt románóra is. Német és angol csak néha. Románóránk mindennap van. Ez jó, mert Teodóra néni páratlan jelenség. Nem fiatal már, de ez csak közelről látszik rajta. Messziről úgy néz ki, mint egy balerina, aki épp az angol királyi palotát látogatja.

Teodóra néniből nekem legjobban a cipői tetszenek. Van neki kék meg lila meg zöld meg sárga cipője is. Mindegyik gyönyörű, én színes cipőt más lábán még nem is igen láttam. Itt nálunk a női cipők feketék vagy barnák, legjobb esetben is fehérek vagy pirosak. Püspöklila boka-csizma? Türkizkék szandál? Olyan csak Teodóra néninek van.

A tábla jobb felső sarkába Teodóra néni minden óra elején fölírja a heti helyesírási emlékeztetőt. Ez általában négy, egymás alá rendezett, kötőjellel elválasztott szókapcsolat, amiből román nyelven sok van, és sajnos változatosak. De most már mintha kapiskálnánk, mi miért van úgy, ahogyan van. A román helyesírás terén.

Teodóra néni középen elválasztott, válíig érő, hullámos hajat visel, és mosolyog. Amikor haragszik, akkor is. A bal keze hüvelykujját begörbítve tartja, egyáltalán, a bal kezét is könyökben behajlítja, görbe hüvelykujjú kézfeje a hasa tájékán ül. Amikor magyaráz, a krétát tartó jobb kezével szokta a hajat az arcából kisimítani.

Amikor unjuk vagy elfáradtunk, Teodóra néni mesél. Mostanában Kozetről, akit az anyukája nevelőszülőkhöz küld, mert azt hiszi, ott jó dolga van. Pedig Ténárgyié úr és asszonya úgy bánik Kozettel, ahogy Hamupipőkével a mostohaanyja. Van két másik lány is, Éponin és Ázelma, meg Gávros, a fiú. És egy volt fegyenc, Zsán Vázsan.

Addig meséli Kozettet Teodóra néni, amíg kiderül, hogy ez egy regény. *A nyomorultak*, írta Victor Hugo. Ott-hon megtalálom a könyvszekrényben, az üveggel védett részen. Mélyvörös vászonkötés, két kötet. Az első olyan vastag, hogy három másik kijönne belőle. Egy csomó mindenről van benne

„A tábla jobb felső sarkába Teodóra néni minden óra elején fölírja a heti helyesírási emlékeztetőt.”

szó, füst, csatatér, halottak, én meg senkit sem találok.

De aztán szembesülök a francia helyesírással, ami a nevek alapján még a románnál is rettenetesebb, és találkozom Napóleonnal, Javert felügyelővel, és Enjolrassal, aki a párizsi utcai harcok idején kimondja szerelmese nevét: Patria. Hát ezt románul is ugyanígy mondják. Mondjuk is eleget, meg üvöltjük Gyula bácsival kóruson: pááááááá, pááááááá.

Operába is járunk péntek délután. Ott azt énekeli egy bajuszos, hasas bácsi, hogy hazááám, hazááám, te miiindeneem. És magyarórán talpramagyar, híaahaza. Haza. Nehéz ezt suttozni úgy, mint a pátriát, szerelmesünk nevét. Akkor már

inkább adutta vala neki paradicsumot házoá. A haza olyan ripsz-ropsz, üvölteni, ha lehet, és az ember nyomban fel-szökik.

Kivéve Teodóra nénit, aki soha semmiért nem szökik, és kiáltani sem hallottuk soha. Az osztályban mégis rend van és fegyelem, és minden órán becsülettel lemásoljuk a helyesírási útmutatót a lap jobb felső sarkába, a margóra. Mert szeretjük Teodóra nénit, főleg, amikor mesél. Olyankor nekem ő a hazám.

LÁSZLÓ NOÉMI
nocsek@gmail.com

A háború egyetlen tekintetben

„Anyá, nem szeretnék veled menni! Nem tudok beszélgetni azokkal a gyermekekkel, hát hogyan fogunk játszani, ha nem értem, mit mondanak?! És te is tudod, hogy a háborúról alig akarok hallani...” – mondta Lea magyarázkodva, kicsit nyafogva, amikor meglebegtettem a lehetőséget, hogy együtt látogassuk meg azt az ukrainai menekültcsoportot, amely egy hete érkezett egy Brassó mellett lévő hegyvidéki üdülőtelepre, és amelynek Lea kinőtt ruhácskáiból raktam össze három csomagot. Mondtam, hogy rendben van, megértem, de játszani úgy is lehet, hogy nem értjük a másik nyelvét. De Leát ez nem győzte meg, kitarzott amellett, hogy hívjuk mamát, legyenek kettesben, amíg elviszem a ruhácskákat, cipőket, a Lea által kiválasztott játékokat.

Megrendített. Távozásunkkor édesanyja megölelt köszönetként, a vállá fölé pedig láttam Julicska rendíthetetlen arcocskáját, ahogy követi a jelenetet. Egy nappal később jöttem rá: nem gyermek, hanem felnőtt tekintete volt.

Esőben kocsikáztunk fel a hegy alatti panzióig, amely amúgy vállalati vakációs házként működik, és ahová a fele-fele arányban felnőttekből és gyermekekből álló, tizenhat fős menekültcsoportot elszállásolták. Amikor odaértünk, megtudtam: gondosan ellátják őket, napi három „rendes” ételt kapnak, és a szálláshely adminisztrátora már el is vitte a csoport női tagjait (amúgy egyetlen, nagypapa korú férfi volt velük), hogy egy kisebb bevásárlást megejtsenek a napi minimumhoz.

A gyűjtés brassói szervezője annyit még elmondott: csupán a közvetlen ismerősei mozdultak rá a hirdetésre, a szélesebb közösség csak a kárpátjai magyarok sorsa

iránt érzékenyíthető. Mondtam neki: nem vagyok maradéktalanul büszke, hogy a közeg, amelyben élek, nemzetiségfüggetlenségét teszi a segítséget. Én ezt soha nem fogom megérteni, bármennyire is próbálkoznék vele, egyszerűen nem fér a fejembe ez a szempont (ennek is megvannak az okai persze, de nem elemzem ezeket az okokat, mert akkor tényleg elsírom magam). Végül is nagyon jó, mondtam, hogy embertől emberig viszont működött, megtelt két autó, úgyhogy mégis segítünk ezeken az embereken, akiknek a sorsába talán bele sem tudunk érezni. A gyermekemet is azért hoztam volna, hogy lássa, érezze azt, amit én nem tudok kellő hitelességgel megfogalmazni. Mindenképp arra szeretném nevelni, hogy – nemzetiségtől teljesen függetlenül – empatikus legyen, mindenkin segítsen, akin tud. Amikor raktam össze a cipőcskéit – köztük a „legkedvencebb kedvenc” szivárványos bakancsát, amelyhez ragaszkodott – ott állt mellettem, és megállapította beleegyezően: „anyá, tudom, hogy a cipőimet az ukrainai gyerekeknek viszed, mert szükségük van rájuk, ők nem tudták elhozni a sajátjukat...” És akkor mondtam, hogy ez valóban így van, kevés hoztak magukkal, amikor menekültek...

Változatosan csicseregő asszony- és gyermekközösségbe érkezünk, nagyon örültek az adományainknak, kisvártatva az is kiderült, hogy Lea melyik ruhácskája kire lesz jó. Amit megfigyeltem, az volt, hogy a 4–6 éves kislányok nagyon sírók, kicsit játszottak, aztán odafutottak az anyjukhoz, minden kiborította, és az anyákat ez láthatóan fárasztotta, amiből arra tippeltem, hogy egy tartós állapot néhány töredékét fogtuk ki, amit súlyosbított az, hogy idegenek (mi) tűntek fel a közösségben, a gyermekek pedig gyanakvók és kétségbeesettek, valamiféle látens agresszióként élik meg. A kislányok, akik 1 és 13 év közöttiek, sokkal jobban, határozottabban és lazábban kezelték a helyzetet: a nagyobbak szorították a dolgokat, magukhoz mérték, tudták, kinek kell odanyújtani azt, ami

nekik nem passzol. Amolyan magabiztos mozgású kicsi nők.

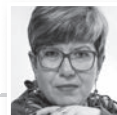
Mosolyogva és szeretetteljesen néztem rájuk, elégedett voltam, hogy hasznos dolgokat vittünk, amelyek kicsit könnyebbé teszik az életüket. Ekkor találkozott a tekintetem az 1 éves kislányával (azt hiszem, Julicskának szólította az anyukája, háromgyerekes család legkisebb sarja), és nem fogom elfelejteni, amíg élek. Ennek a még csak haloványan sem mosoly-

A gyermekemet azért hoztam volna, lássa, érezze azt, amit én nem tudok kellő hitelességgel megfogalmazni. Arra szeretném nevelni, hogy – nemzetiségtől teljesen függetlenül – empatikus legyen, mindenkin segítsen, akin tud.

gó kisgyermeknek a tekintetéből értettem meg a háború visszafordíthatatlan emberi hozadékait: szűrős és kitartó, konok és vádló pillantás volt, hosszan elidőző. Olyasmit mondott, hogy „gazemberek vagytok mind, bántani akartok minket”, meg hogy „szétvertétek a családjunkat, és most anyá folyton azon órlódik, hogy vajon egyedül nevel-e fel minket”... Nyilván ez nem spéci nekem szólt, de én voltam ott, „vevő” arra, amit a kicsi mondott a maga szótlanságával. Megrendített. Távozásunkkor édesanyja megölelt köszönetként, a vállá fölé pedig láttam Julicska rendíthetetlen arcocskáját, ahogy követi a jelenetet. Egy nappal később jöttem rá: nem gyermek, hanem felnőtt tekintete volt. Nem tudom, lesz-e alkalma egyáltalán megtapasztalni a felhőtlen gyermeki létezést...

BARTHA RÉKA

bartha.reka.emese@gmail.com

Környezetvédelemért jutalomnyaralás

Arany minősítést és horvátországi nyaralást nyertek a nyárádszeredai Deák Farkas Általános Iskola 3., illetve 5–6. osztályos tanulói, akik részt vettek azon a közép-európai versenyen, amelyet a hagyományörzés és az ökotársi témában hirdett meg az Európai Magyar Fiatalokért Alapítvány a múlt év novemberében. Mindkét csapat, a Deák Kiscsillagok és a Green Team is aranyminősítést kapott. A Deák Kiscsillagok egy betlehemes mutattak be egy korabeli, 1925-ben a Benedek Elek által szerkesztett Cimborában megjelent eredeti szöveg alapján, a Green Team, vagyis Zöld Csapat a környezetvédelemről készített projektjével a Föld jövőjére és élhetőségére fektette a hangsúlyt, arra, hogy apró lépésekkel, nagy összefogással megőrizhető a tiszta víz, a friss levegő, a madár- és állatfajok változatossága, a növényzet sokasága. A közép-európai pályázat két témában hirdetett versenyt – választotta érdeklődésünkre Dániel Eszter, a Deák Farkas Általános Iskola igazgatója. Elmondta, a kisebb, elemis osztályosoknak a betlehemes, míg a nagyobbaknak az ökotársi témakörben kellett egy-egy projektet készíteniük, és azzal benevezni a versenybe. „Nagy dicsőség ez az iskolánknak is és a közösségnek is, hiszen bebizonyították, hogy milyen ügyesek, hogy a tanulók, a szülők, a pedagógusok is összefogtak, segítettek, biztatták a versenyzőket” – mondta az igazgató. A 3. osztályos, Deák Kiscsillagok nevű csapatot Kátay Judit készítette fel, aki elmondta, a versenybe egy olyan betlehemes játékkal kellett benevezni, amely egy eredeti, helyspecifikus szövegen alapszik. Ezt a Cimborá gyereklapból választották, egy 1925-ös szöveget, amelyet bemutattak, videót is készítettek róla, valamint fotókat, majd egy adatlapot is kitöltöttek. A gyerekek örömmel vettek részt a versenyben, bár nagyon gyorsan kellett készülni és bemutatni. „Rá egy-két hétre küldték az eredményt, és megtudtuk egy megnyertük az egyhetes horvátországi nyaralást is” – mondta a pedagógus. Az 5. és 6. osztályosokból összeállt tíztagú Zöld Csapat elhatározta, hogy mindent megtesz azért, hogy a Föld megőrizze az

A kisdíjak a Föld jövőjére és élhetőségére fektették a hangsúlyt, arra, hogy apró lépésekkel megőrizhető a tiszta víz

élhetőségét, mindazt, amiért jó itt élni, ezen a bolygón. Az Antal Ilka földrajz-történelem szakos tanár által irányított projekt az életmódváltásra fektette a hangsúlyt, arra, hogy meggyőzzék mindazokat, akik kevésbé, vagy egyáltalán nem figyeltek a környezetvédelemre, ezentúl nagyobb figyelmet szenteljenek arra, és tegyék is meg mindazt, amit ki-k megtehet a saját, szűk környezetében, és ne legyen közömbös azzal szemben, hogy mi fog történni a jövőben. „Ebben az emberek lakta világban védeni kell a természetet, a fákat, az állatokat, a vizet, a levegőt” – fogalmazták meg egyöntetűen a projektjük lényegét a tanulók, akik egy közösen írt színdarabot is betanultak ezzel a témával. A történetben a jövőből érkező, furcsa védőruhát viselő fiatalok arra figyelmeztetik a mai fiatalokat, hogy ha így folytatják az emberek, akkor a távoli jövőben nem lesz elég oxigén, csak védőruhában lehet létezni, nem lesznek fák, se madarak, se állatok. „A jövő sorsa a ti kezetekben van” – hívják fel a jelen szereplőinek a figyelmét a jövő fiataljai. Ezt van, aki nem hiszi, ellenben vannak, akik elgondolkoznak a

hallottakon, és elhatározzák, hogy aznap már elkezdik megmenteni a Földet, és begyógyítják annak sebeit. „Ültessünk fákat, készítsünk plakátokat, hogy ne vágjanak ki több fát, lehet, hogy a jövő tényleg a mi kezünkben van, lássunk is munkához!” – biztatják egymást.

A globális felmelegedés nemcsak azzal jár, hogy olvadnak a jéghegyek, vékonyodik az ózonréteg, de elfogy az állatok életterével, a kivágott erdőkkel, a felégetett mezőkkel a táplálékuk is – figyelmeztetnek a projekt készítői, akik olyan megoldásokra hívják fel a figyelmet, amelyekre bárkinek lehetősége van: ne vásároljunk új ruhát csak azért mert meguntuk a régit, kerüljük a műanyag csomagolóanyagok használatát, takarékoskodjunk az ivóvízzel, zárjuk el a csapot, többet járjunk gyalog vagy biciklivel, kevesebbet gépkocsival.

MOLDOVÁN ZENKÓ

zenni13@yahoo.com

Zöld tevékenységek, ősztől zöld hét az iskolákban

Áprilistól bevonják az iskolákat is a Tiszta Romániát! országos takarítási és tudatosítási kampányba, de az idei tanévben is a diákok különböző környezettudatos iskolai vagy iskolán kívüli tevékenységeken vehetnek részt. „A következő tanévnek már része lesz a zöld hét, amikor az Iskola másként hét mintájára a diákok a környezet védelméről, a klímaváltozásról és a környezettudatosságról szerezhetnek elméleti és gyakorlati tapasztalatokat” – idézi Tanczos Barna környezetvédelmi, vízügyi és erdészeti minisztert az Rmdsz.ro.

„Tanév végéig minden osztályban lehetőséget kell biztosítani ahhoz, hogy a diákok a hulladékkezelés fontosságáról, a közterületek tisztántartásáról és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról tanulhassanak. A környezetvédelmi tárca alárendelt intézményei együttműködnek majd a tanfelügyelőségekkel ezeknek a tájékoztató óráknak, eseményeknek a megszervezésében. A diákok a Környezetvédelmi Őrség, a Környezetvédelmi Ügynökség, az erdészetek, a vízügyi hatóságok, valamint az iskolákkal együttműködő civil szervezetek képviselőitől is tanulhatnak majd a természet tisztán tartásának fontosságáról” – részletezte a Tiszta Romániát! kampány keretében megvalósuló tevékenységeket Tanczos Barna.

Az iskolák dönthetnek arról, hogy a negyedik vagy az ötödik tanítási modulban szervezik meg az ősztől bevezetendő zöld hetet. A Verde Go projekt keretében a környezetvédelmi tárca vezetésével oktatási segédanyagot, útmutatót is kidolgoztak a környezetvédelmi nevelésre, amelyet minden iskolába eljuttatnak. „Meggyőződése, hogy nincs szükség arra, hogy újabb tantárgygyal terheljük a diákokat. A környezetvédelmi nevelést a meglévő tantárgyba is be lehet építeni.” – hangsúlyozta Tanczos Barna.

Iskolaelhagyás-megelőzési támogatás a magyarlapádi iskolában

A magyarlapádi iskola az egyetlen magyar érintettségű oktatási intézmény Fehér megyében, amely támogatást

nyert a korai iskolaelhagyás megelőzésére kiírt országos programban. A korábban tervezett 750 helyett országsszerte 1391 iskolát támogatnak, a tanintézmények 80 százaléka (1114) vidéki.

Fehér megyében 2 városi és 12 vidéki intézmény nyert. A legnagyobb támogatást (983 802 lejt) a szászcsóri, a legkevesebbet (235 600 lejt) a Hunyadi János nevét viselő marosszentimrei iskola kapta. A magyarlapádi iskola 346 241 lejtben részesül. A program futamideje három év. A végső ellenőrzésben azt veszik majd figyelembe, mennyivel több gyereket íratnak iskolába, mennyivel csökkent az iskolaelhagyás és a hiányzások száma, hány százalékkal nő a képességvizsgára és az érettségire beiratkozók, azon belül a sikeresen vizsgázók száma.

A magyarlapádi az egyik legjobb magyar iskola Fehér megyében, folyamatosan jó eredményeket érnek el a különböző felméréseken és versenyeken, ám itt is akadnak sérülékeny csoportokba tartozó diákok, akikre oda kell figyelni. A projektnek a szomszédos fugadi iskolások is részesei. Az iskolában 187 óvodás és iskolás tanul, közülük 64 lapádi és fugadi gimnazista, ők alkotják a projekt célcsoportját.

Lőrincz Ildikó igazgató a Maszolnak elmondta, a 70 ezer eurós támogatást a programba bekapcsolódó – az iskola által kiválasztott – szakemberek és pedagógusok bérezésére, továbbképzésére, pótórákra, eszközvásárlásra, diákétképzésre használják. A szakemberek felméri a célcsoport tagjait, személyre szabott terveket készítenek a tanulási nehézségekkel küzdő diákoknak. Pótórákat tartanak román és magyar nyelvből, matematikából a képességvizsga-eredmények javítása érdekében. A gyerekeknek meleg ebédet biztosítanak, az iskola megszeretése érdekében, szülők bevonásával érdekes iskolán kívüli tevékenységeket szerveznek (hagyományőrző tevékenységek: népzene, néptánc; apa-fiú focimeccs; mézeskalács-sütés). A pedagógusok főleg számítógép-kezelési tanfolyamokon és modern didaktikai módszereket oktató képzésen vehetnek részt. A támogatás negyedét lehet

eszközvásárlásra fordítani: Lőrincz Ildikó informatikai labort hozna létre a két iskolában, a gimnazisták öt tantermét okostáblával, laptopokkal és nyomtatókkal szerelné fel.

Több magyar előkészítő és 9. osztály indul ősssel Kolozs megyében

Kolozs megyében a tavalyinál 15-tel több (560) előkészítő osztályos gyerekre számítanak a 2022–2023-as tanévtől, 9. osztályokból ötten több (27) magyar tannyelvű lesz. Kerekes Adelhida főtanfelügyelő-helyettes a Maszolnak elmondta, gond inkább a kis településeken mutatkozik, például Vajdakamaráson, ahol a kis létszám miatt esély van rá, hogy az előkészítő osztályt összevonják az elsősekkel. Akad néhány település, ahol gyermekhiány miatt öt diákkal is engedélyezik az osztályt. A Waldorf idén indít 9. osztályt is, és lesz egy szakiskolai osztály Szentkirályon, a szállítási vállalathoz tartozó műszaki szakközépiskolában is indul magyar osztály, és még egy a Kolozsvári Református Kollégiumban. Idén 9. osztályban 467 diák van, ám 8. osztályban most 580-an tanulnak, több mint száz diákkal többen kezdik jövőre a középiskolát.

Több mint 1100 kiskorú ukrain menekült tanul romániai iskolákban

Hétről hétre emelkedik a romániai iskolák tanóráin részt vevő ukrán menekült diákok száma: március végén 1140 volt. Addig közel 550 ezer ukrán állampolgár érkezett Romániába a háború kezdete óta, az itt maradt 79 ezer menekült 43 százaléka (33 691) kiskorú volt, közülük több mint 24 ezren iskolás korúak – tájékoztat Sorin Cimpeanu tanügyminiszterre hivatkozva az MTI. A szülők ezernél több ukrán diákot íratnak iskolákba: ők a román tanrend szerint tanulnak. A menekültek túlnyomó többsége azt szeretné, ha gyermekeik az ukrán tanrend szerint tanulhatnának tovább: ehhez logisztikai támogatásra lesz szükség, hogy tantermeket és online felszerelést biztosítsanak, amellyel csatlakozni tudnak az ukrain iskolák tanóráiba. Cimpeanu szerint az ukrán

tanrendre vágyók magas aránya azzal áll összefüggésben, hogy az ukrán hatóságok idén felfüggesztették az összes év végi vizsgát, így az ukrainai diákoknak csak arra van szükségük az adott tanulmányi év elvégzését tanúsító igazolás megszerzéséhez, hogy online részt vegyenek a tanórákon.

Tizenhat fiatal tanul románul, illetve magyarul sepsiszentgyörgyi támogatással

Huszonkilenc fiatal jelentkezett a sepsiszentgyörgyi önkormányzat által támogatott nyelvtanfolyamra, 16 jutott át a szűrőn, így tízen románul, haton magyarul fognak tanulni a Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) sepsiszentgyörgyi kihelyezett tagozatának 120 órás kurzusán – írja a polgármesteri hivatal honlapján közzétett eredményhirdetésre hivatkozva a Székelyhon. A város fejenként 700 lejjel támogatja a 18–35 éves román fiatalok magyar és a magyarok románnyelv-kurzusát. A képzés ezer lejbe kerül, azok kaphatnak részleges költségtérítést, akik a kurzus elvégzéséről kiállított bizonylatot mutatnak be. A programra 100 ezer lejt különítettek el a költségvetésből, de igény szerint ki egészíthetik.

Nincs eléggé megfizetve, ezért nem vonzó a tanintézet-vezetői tisztség

Nem vonzó az iskolaigazgatói és aligazgatói állások, így a második vizsga után közel 100 állás maradt betöltetlenül Hargita megyében. Az igazgatók akár még rosszabbul is keresnek, mint egy pedagógus. „Sokan azt mondják, inkább maradnak a katedránál, és elvégzik a pedagógusi feladatokat, minthogy egy csomó pluszfeladatot a nyakukba vegyenek. Egy igazgató mindenért felel, de ez anyagi szempontból nem nagyon látványos” – mondta a Székelyhonnak Demeter Levente Hargita megyei főtanfelügyelő. A márciusi versenyvizsgán 110 állást hirdetett a tanfelügyelőség, de csak 41-re került jelentkező, 22-en tettek sikeres vizsgát, 88 igazgatói és aligazgatói állást nem sikerült betölteni. Demeter Levente szerint „az igazgatói feladatkör teljesen más, mint a mindennapi pedagógusi feladatok. Ezt is meg kell

tanulni, menedzselni kell egy közösséget, és ez nem egy nyolcórás munkakör. Együtt kell működni a helyi önkormányzattal, a tanfelügyelőséggel, a szülőkkel, a tanintézet munkaközösségével. Ez időnként konfliktushelyzeteket generál, és ezt bírni, menedzselni kell. A tanügyi rendszer úgy van kitalálva – és szerintem így rendben is van –, hogy a pedagógusok közül kell kikerülni az, aki vállalja ezeket a menedzseri feladatokat. Olyanok, akik ebben lehetőséget látnak, és nagyon fontos, hogy akarniuk is kell. Ehhez viszont szükség lenne az igazgatói, aligazgatói bérek emelésére, amit a szakszervezetek kértek is.” A probléma nem egyedülálló: Kovászna megyében 37 iskolavezetői állás maradt betöltetlenül. Az érintett tanintézeteket ideiglenes kinevezéssel vezetik az igazgatók, aligazgatók.

Felsőoktatási egészségügyi képzés indul Székelyudvarhelyen

Ápolás és betegellátás alapképzéssel, egészségügyi menedzser mesterképzéssel bővül a Székelyudvarhelyi Egyetemi Központ (SZÉK) kínálata, amelynek munkatársai a Pécsi Tudományegyetemmel működnek együtt ebben – jelentette be április elején a tanintézet vezetősége, magyarországi partnerek jelenlétében. Együttműködést szeretnének kialakítani a Székelyudvarhelyi Városi Kórházzal és a helyi egészségügyi képzést korábban támogató katolikus egyházal. A jelenléti, gyakorlatias képzésre száz diákot vesznek fel, online órák is lesznek. Hangsúlyt fektetnek a helyi oktatók kiképzésére is, idővel szeretnének a pécsihez hasonló skill-labort létrehozni, ahol a hallgatók elsajátíthatják a szükséges tudást és készségeket. A SZÉK érdekelt abban is, hogy a korábban három éves posztliceumot végzett, már dolgozó egészségügyieket a főiskolai diploma megszerzéséhez segítsék olyan megoldással, hogy ne a nulláról kelljen kezdeniük a tanulást, hanem elismerjék a megszerzett tudásukat – írja a Székelyhon.

Féléves Marosvásárhelyen az iskolabusz

Közel fél éve indította be a marosvásárhelyi városháza a menetrend szerinti járatokkal párhuzamosan, reggel 7.20 körül induló iskolabuszokat, amelyek csak

diákokat szállítanak – írja a Székelyhon. A diákok biztonsága érdekében minden járaton rendőr is utazik. A bérlettel rendelkező vásárhelyi diákok ingyen utazhatnak, a vidéki diákoknak 2 lejes jegyet kell váltaniuk. Jelenleg hat iskolajárat van a 10-es, 12-es, 18-as, 19-es, 23-as és 32-es buszok vonalán. Tanév végéig felmérést készítenek arról, hol van szükség esetleg órarend-módosításra vagy más járatok indítására. Portik Vilmos alpolgármester a Székelyhonnak elmondta, novembertől március közepéig több mint húszezer diák utazott az iskolajáratokon. Fontolgatják, hogy az autóbuszpark korszerűsítését követően a kora délutáni órákban is indítsanak iskolabuszokat.

Tizennégy magyar előkészítő osztályt terveznek Arad megyében

Arad megyében 199,7 új előkészítő osztályt terveznek a 2022–2023-as tanévben, összesen 3658 hellyel – hozta nyilvánosságra a beiskolázási adatokat a tanfelügyelőség. Az osztályok 7,14 százaléka működik majd magyar tagozatokon vagy önálló magyar iskolákban, de az összlétszámnak csak az 5,14 százalékát teszik ki a magyar oktatásnak fenntartott helyek – ennyi gyerek várható az ősszel induló új tanév „nulladik” osztályaiban, amelyekbe április 11-től lehet beíratni a leendő diákokat. Pellegrini Miklós Arad megyei főtanfelügyelő-helyettes a Maszol.ro-nak elmondta, szám szerint 188 hely várja a magyar előkészítőket, akik összesen 14,25 osztályban kezdhetik meg az iskolai tanulmányaikat. A kisebb településeken, vagy ott, ahol a magyarok száma elenyésző, és esetleg egy-két előkészítő osztályos lesz, a nagyobb évfolyamokkal vonják össze a legkisebbeket. Megyeszerte 21 olyan oktatási intézmény van, amelyben ilyen vagy olyan formában magyar előkészítő osztály indulhat. „Ez a szám néhány éve tarthatónak tűnik, a gyereklétszám is stagnál, nem számítunk arra, hogy valahol be kell zárni magyar tagozatot, de mindez nem állítható biztosra” – mondta a főtanfelügyelő-helyettes.

K. E.